

8.SAYI | GÜZ 2021-2022

TÜZE

HUKUK DERGİSİ

"DOĞRU OLMANIN ÖZBELİRTİSİ"

Kapak: Selin AYDINLI

TÜZE HUKUK DERGİSİ

"DOĞRU OLMANIN ÖZBELİRTİSİ"

HUKUK TOPLULUĞU ADINA

YAYIN SAHİBİ

Sertaç ÇELİKBİLEK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Selin AYDINLI

YAYIN DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Didem KAYALI

TASARIM

Burak BİÇER

Mustafa Kaan SİĞİRCİ

YAYIN TÜRÜ

YEREL SÜRELİ

YAYIN ŞEKLİ

3 AYLIK-TÜRKÇE

İDARE ADRESİ

TOBB EKONOMİ VE
TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

Söğütözü Cad. No:43

Söğütözü/ANKARA

GÜZ 2021-2022

YAYIN EKİBİ

Ahmet BOLKAN

Ali Kaan KARAKAŞ

Burak BİÇER

Berre Nazlı ÇEVİK

Dila ÖZDEMİR

Doğukan COŞKUN

Furkan KILINÇER

İmran Sude ÇANKAYA

İsmail ARSLAN

Mustafa Kaan SİĞİRCİ

Oğuz ÖZKALE

Raziye GÖNEN

Selin AYDINLI

TOPLULUK BAŞKANINDAN;

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'nun göz bebeği Tüze Hukuk Dergisi'nin sekizinci sayısı ile karşınızdayız. Sanıyoruz ki, ülkemizle birlikte tüm dünyayı etkisi altına alıp hayatımızı birçok yönden kısıtlayan, sosyallik anlayışımızı tamamen değiştiren pandemi dönemi kısa bir süreliğine de olsa bizimle. Bu tatsız dönemde biz de topluluğumuza düşeni yaparak; normalleşmeye doğru ilerlediğimiz bu günlerde genç hukukçuları hız kesmeden aydınlatma ve ulaşabildiğimiz kadar insana ulaşma amaçlarımızdan ödün vermeyerek biricik yayın organımız Tüze Hukuk Dergisinin bu sayısını okurlarımıza sunuyoruz. Tüze Hukuk Dergisi Ekibi, zor koşulları zamanın avantajlarına dönüştürerek sizlerle buluşmaya devam edecek.

Söylemek isterim ki; hukuk topluluğumuz hayatlarımızın aldığı dijital hale ayak uydurarak üyelerini hukukun her alanında geliştirmeyi, yol göstermeyi, sosyalleştirmeyi ve bilgilendirmeyi sürdürmektedir. Çünkü biz biliyoruz ki değişen koşulları lehine çeviremeyenler hiçbir zaman ilerleyemezler. Üyelerimizin akademik ve kültürel gelişimlerine her alanda yaptığımız çeşitli etkinliklerle katkıda bulunmak topluluğumuzun kuruluşundan beri en büyük gayemizdir. Bu uğurda yaptığımız Hukukta Kariyer Günleri, Hukukçusu Olmak, çeşitli çevrimiçi konferanslar, diğer topluluklarla yürüttüğümüz ortak etkinlikler devam ediyor. Ayrıca; geçtiğimiz yıl başlattığımız, gündemdeki konular hakkında alanında uzman hukukçular ile yaptığımız sohbetlerden oluşan Hukuk Aktüel serisi bu yıl da devam edecek. Geçtiğimiz yıl gerçekleştiremediğimiz mahkeme ve büro ziyaretlerini, derslerden bir nebze uzaklaşmamızı sağlayan eğlenceleri, etkinliklerimizi ve yaptığımız yenilikleri arkamıza alarak dolu dolu bir döneme merhaba demiş bulunmaktayız. Ayrıca, üyelerimizle beraber yürüttüğümüz sosyal sorumluluk projelerimizle toplu yardımlaşma bilincimizi canlı tutarak ihtiyaç halinde olan kesimlere bir el de biz uzatıyoruz. Katılımlarını hiçbir etkinliğimizden eksik etmeyen, bize yaratıcı fikirleriyle ilham olan topluluğumuzun tüm üyelerine ve fikirlerimizi gerçeğe dönüştürmek için her bir mensubu canla başla çalışan TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Yönetim Kurulu üyelerimize buradan da bir kez daha teşekkür etmek isterim. Topluluğunun bu noktaya gelmesinde en ufak emeği geçen herkesi bu ailenin bir üyesi sayıyor, yeni yönetim kurulu olarak çok daha ileriye hep beraber yürümek için son derece hevesli olduğumuzu belirtmek istiyorum. Yönetim Kurulu Başkanı olarak TOBB ETÜ Hukuk ailesinin her bireyini saygıyla selamlıyor, herkese keyifli okumalar diliyorum.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı

Sertaç ÇELİKBİLEK

İLETİŞİM ADRESLERİ

tuzehukukdergisi@gmail.com

Instagram (@tuzehukukdergisi)

Twitter (@tuzehukukdergi)

RÖPORTAJLAR

3

Turan Kuloğlu ile Kariyer Röportajı

-Hazırlayan: İsmail Arslan/Berre Nazlı Çevik-

7

Prof. Dr. İsmail Kırca ile Konu Röportajı

-Hazırlayan: Mustafa Kaan Sığircı-

YAYIN EKİBİ YAZILARI

11

Haklı Nedenle İş Akdinin Feshi

-Mustafa Kaan Sığircı-

13

İngiliz Hukukunun Tarihe ve Günümüze Olan Etkisi

-Ahmet Bolkan-

15

Genel Hatlarıyla Tutuklama Tedbiri

-Furkan Kılınçer-

17

5816 Sayılı Atatürk'ü Koruma Kanunu'nun Meclis Tutanakları Çerçevesinde İncelenmesi

-Ali Kaan Karakaş-

19

MÖHUK m.23 ve m.28 Çerçevesinde Fikri Mülkiyet Hukuku Bakımından Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi Üzerine İnceleme

-Doğukan Coşkun-

21

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Erla Hlynisdottir ve İzlanda Kararı

-MİSAFİR YAZAR: Dilhun Develi-

doğru olmanın özbelirtisi...

23

Radyum Kızları ve Bir Hukuk Mücadelesi

-Burak Biçer-

KİTAP VE FİLM TANITIMLARI

25

Pardon

-Burak Biçer-

26

Momo

-İsmail Arslan-

27

The Trial of the Chicago 7 (Şikago Yedilisinin Yargılanması)

-Raziye Gönen-

28

Biz

-Selin Aydınır-

30

Hukukta Boşluk

-Mustafa Kaan Sığircı-

32

Etkinlik Bülteni

Dekanımızdan

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini TÜZE dergisini çıkarmış olmalarından dolayı kutluyorum. Henüz 2009 yılında kurulan Fakültemizin öğrencilerinin her alanda kendilerini geliştirdiklerini görmekten büyük heyecan ve gurur duyuyorum. COVID-19 salgınının olduğu bu dönemde dahi öğrencilerimizi elektronik mecrada (online seminerler-konferanslar) etkinliklerine devam etmelerinden dolayı ayrıca tebrik ediyorum.

Hukuk eğitimi veya hukukçunun eğitimi günümüzün en güncel ve önemli konuları arasında yer alıyor. Gelişen ve farklılaşan sosyal ve ekonomik yaşam, hukuk eğitimi alanında da dönüşümü gerektirmektedir. Bu anlamda hukuk eğitiminin de kitle eğitimi yerine, öğrenci ile öğretim üyesinin karşılıklı etkileşimi ile öğrencinin kendisini ifade edebilmesine olanak verecek ve yaratıcılığını destekleyecek şekilde yapılandırılması bu dönüşümü sağlamada önemli bir adımdır. Elbette bu adım, Hukuk Fakültesi kontenjanlarının olabildiğince sınırlandırılması ile atılabilir. Teorik bilgi hukuk eğitiminin olmazsa olmaz bir unsurudur. Öğrencinin derste anlatılanların yanında, bu konuları gerektiğinde birden fazla kaynaktan okuyarak öğrenmesi büyük önem taşır. Bu teorik bilginin, öncelikle içselleştirilmesi ardından da bu bilginin somut olaya uygulanmasını sağlayacak yöntemlerin de öğrenilmesi gerekir. İşte o zaman öğrenci hukuki sorunları analiz edebilme ve hukuk bilgisine dayanarak çözebilme yetisini elde etmiş olur. Bu anlamda TOBB ETÜ’de, öğrenciler, henüz eğitimlerini tamamlamadan gerek mahkemelerde özellikle hukuk uygulamasına yön veren Yargıtay, Danıştay, Bölge Adliye Mahkemeleri gibi yüksek mahkemelerde, gerekse TOBB, Türkiye Noterler Birliği ve Baş Kamu Denetçiliği gibi kurumlarda ve avukatlar yanında uygulamanın içerisinde bulunma olanağına sahip olmaktadır. Lisans seviyesinde eğitimleri sırasında doğrudan uygulamaya katılan öğrencilerin kendilerini ifade etme becerileri artmakta ve öğrenciler “öğretirken öğren” yöntemiyle şekillendirilmiş hukuk klinikleri projelerinde de yer alabilmektedirler.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerimizden oluşan Hukuk Topluluğu, aldıkları nitelikli hukuk eğitiminin yanında sosyal, kültürel ve akademik alanlarda ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenleyerek; bir yandan kişisel ve akademik olarak gelişmekte diğer yandan ise kendilerini ifade edebilme olanağı bulmaktadır. Bu etkinlikler arasında yer alan TÜZE Hukuk Dergisini çıkarmak başlı başına övgüyü hak etmektedir. Bu dergi aracılığıyla, bilgilerini ve deneyimlerini paylaşan ve kendilerini daha da geliştirme yolunda ilerleyen TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini candan kutluyor, başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Çiğdem KIRCA
TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi Dekanı

Bizlerden

Gün geçtikçe büyüyor, sizlerle geleceğe taşınıyoruz!

Günlerin ne kadar çabuk aktığının ve yaşadığımız günlerin ne kadar değerli olduğunun farkına vardık. Dünyanın pençesinde kıvrandığı bu illet bizlere belki de bir şeyler anlatmak istedi. Bizce anlatmak istediği şey şuydu: “ Durma çalış, üret ve paylaş. Bunları yap ki; bir gün sessizliğin hapsine düşersen ardında yapmış olduğun işler sana huzur versin.”

İşte biz Tüze Hukuk Dergisi olarak bu anlayışı çok önceden kendimize şiar edinerek durmadan, gösterilen hedefe yürümekte idik. Ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu bu acı durumlar bizleri sizlerle birlikte olacağımız arzularımızı canlandırdı. Hukuka bizim penceremizden bakma ihtimaliniz ise bizleri daha da heyecanlandırdı. Görüşlerimizin sizlerin takdirine sunulması emeklerimizin belki de en güzel karşılığıdır.

Dergimizin muhtevasına bakacak olursak; hukukun temas ettiği her alanın bir incelemesini barındırmaktadır. Maksadımız hukuki meselelere değinmekle beraber edebiyata, sinemaya, tarihe ve mizaha da dokunarak bu saydığımız alanlarla da ilgili olduğumuzu ortaya koyabilmek; genç ve dinamik hukukçular olarak kendimizi her alanda ifade edebilmektir. Bu gayemizi gerçekleştirebilmek için çok saygıdeğer hukukçularla röportajlar düzenlemekte, çeşitli sinema ve kitapların tanıtımları yapmakta, güncel hukuki meseleleri incelemekte ve hukukun tarihsel yahut pozitif boyutuna da bakış atmaktayız. Tüm bu amaçlarımızın yanında Türkiye'nin en büyük öğrenci topluluklarından biri olan TOBB ETÜ Hukuk Topluluğunun resmi yayın organı olma görevini de üstlenmekteyiz. Bu doğrultuda topluluğumuzun faaliyetlerinin de duyurulması da dergimizde gerçekleşmektedir.

Yukarıda saydığımız tüm bu vizyon ve misyonu gerçekleştirebilmek için çalışan Tüze Hukuk Dergisi yayın ekibi olarak başta TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi Dekanlığı olmak üzere hocalarımıza ve TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu'na desteklerinden dolayı teşekkürü bir borç bilmekteyiz.

Ve siz kıymetli okurlar, her detayında sizlerle buluşmanın heyecanını işlediğimiz göz bebeğimiz, tüm hazırlık aşaması ve onun için harcanan tüm emeklerle bir bütün olarak karşınızda. Nefesinizi sayılarımızın sayfalarında hissedebileceğimiz güzel günlerde görüşmek üzere...

Tüze Hukuk Dergisi Yayın Ekibi Adına
Selin AYDINLI

Turan Kuloğlu

Hâkimlik, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreter Yardımcılığı görevlerini icra eden Kuloğlu, şu anda Yargıtay Cumhuriyet Savcısı'dır. İlk, orta ve lise eğitimini Trabzon'da tamamladıktan sonra Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2005 yılında mezun olmuştur.

Genel olarak kendinizden bahsedebilir misiniz, Turan Kuloğlu kimdir?

1979 yılında Trabzon'un Araklı ilçesine bağlı Çamlıktepe Mahallesi'nde doğdum. İlkokulu köyde okudum. Akabinde ortaokulu ve liseyi Araklı İmam Hatip'te okudum. Doğrusu hukuk fakültesine dair çok böyle bir idealim olduğunu söyleyemem ama genel olarak insan ilişkilerini yoğun olduğu bir alanda okumak istiyordum. Farklı katsayı sorunları sebebiyle üniversiteye biraz geç girdik, 3 yıllık bir kayımdı. 3 yıllık bir gayretin sonunda Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesine 2002 yılında kayıt yaptırarak. Esasında avukatlık düşünüyordum İstanbul'da okumuş olmam dolayısıyla. Ankara'yla mukayese edildiğinde İstanbul daha çok serbest alanda faaliyet yürütür, öyle bir sosyolojik yapı vardır diye düşünülür. Avukatlık stajına başladık, ancak ardından sınavlarda başarı gösterince kendimizi hâkim olarak gördük. 2005 yılında mezun oldum ve sınavı kazandım, 2006 yılında staja başladım. Sonrasında kura çekmek suretiyle hâkimlik mesleğine Alanya Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlamış oldum. Özetle Turan Kuloğlu böyle.

Farklı illerde hâkimlik, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreter Yardımcılığı gibi çeşitli görevlerde bulunmuşsunuz. Şu anda da Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı görevindeyiz. Bu kadar genç yaşta böyle bir kariyeri neye borçlusunuz?

Ben yaş hususu ve aldığımız eğitimi değerlendirdiğimde bazen övünürüm bazen de yani geç bile kaldık dediğim zamanlar olur. Osmanlı tarihine merakım az da olsa vardır. Fatih Sultan Mehmet örnek verilir; 12 yaşında tahta çıktı, 21 yaşında İstanbul'u fethetti diye, bildiği dil

sayısını neredeyse biz bilmiyoruz. Böyle baktığımız zaman aslında geç bile kalıyoruz. Bu bize özgü bir şey değil tabi sistem bunu böyle getirdi. Bununla birlikte ikinci olarak asıl vurgu yapmak istediğim şey şu: Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla aslında eğitim yaygınlaştırılmaya başlandı. O nedenle biz bu başarının altında Cumhuriyet'in başarısı yatıyor diyebiliriz. Ben Trabzon merkeze 60 kilometre mesafede bir köyde doğdum. Benim gibi bu coğrafyada, daha ücra anıtlarda bu millete hizmet noktasında imkân elde eden ya da imkân verildiğinde başarı gösteren binlerce kişi var. Onun için asıl ona vurgu yapmak istiyorum.

Anadolu Üniversitesi İktisat ve Sosyoloji bölümlerinden mezun olmuşsunuz. Bu bölümlerde okumanın mesleğinizi icra ederken size nasıl bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

Hukuk, bireyi hedef alıyor yani ihtilafı çözmek esası üzerine inşa edilmiş. İhtilafı çözebilmek adına kişi; hem mevcut durumu çok iyi gözlemlemeli, hem geçmişe ilişkin bilgi sahibi olmalı hem de gelecekle ilgili tahminlerde bulunabilmeli. Bununla birlikte bugün bütün toplumsal ilişkiler ve sosyolojik yapıların temelinde ekonomik ilişkiler vardır. Bu anlamda hayatın her alanından bilgi sahibi olmak gerekiyor. Tabii hukuk fakültesinde okurken bu kadar geniş bir perspektifle meseleye yaklaşarak 3 üniversiteye kayıt yaptırmış değiliz ancak üniversitede boş vakti değerlendirme anlamında gazeteleri, köşe yazarlarını okuduğumuzda ülkenin, siyasetin ve toplumun gündeminde ekonominin olduğunu görürdük. Bizim de bu alanda fikir sahibi olmamız lazım geldiğini düşünerek ekonomi alanında bir üniversiteyi bitirmiş olduk. Mesleğe başladıktan sonra ihtilaf karşınıza geliyor, ihtilafı çözüyorsunuz arka planda bambaşka bir alan var. Yani biri, bir başkasını teknik tabirle kasten yaralamış, bunun arkasındaki saiki de merak etmeye başladım.

"Röportajımızda da vurgu yaptığım gibi hukukçu hayatın tek alanında değil bütün alanlarında var olmalı."

Sosyoloji okuma merakım da buradan doğdu. Şu anda onu da bitirdim. Benim için şu anda -biraz abartarak söylüyorum- hukuk fakültesi ikinci plana düşmüş gibi. Tabii öyle değil ama sosyoloji o kadar belirleyici oldu ki şu anda ben gerekçelerimi yazarken, adalet üretirken o alandaki bilgilerimden fazlasıyla istifade ediyorum diyebilirim. Sosyoloji ve ekonomi alanlarında bilgi sahibi olmak duruşma yaparken duruşmayı daha iyi yönetmek gibi bir kabiliyet kazandırıyor, farklı bir bakış açıları kazandırıyor. O anlamda bu bölümlerde okumanın bana mesleğimi icra ederken çok fazla katkısı olduğunu düşünüyorum.

Hem hakimlik hem de savcılık görevlerinde bulunmuş biri olarak iki mesleği değerlendirebilir misiniz?

Hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra hakimlik sınavına giriliyor. Sonrasında meslektaşlarımızdan oluşan bir kurul mülakatla mesleğe, daha doğrusu hâkimlik-savcılık adaylığına alıyor. Ardından iki yıllık eğitimin birinci yılında adayların tamamı aynı eğitimi; ikinci yılında hakimliği tercih edenler hakimlik, savcılığı tercih edenler savcılık eğitimi alıyorlar.

Sistem şöyle işler: İddia makamı savcılıktır, kamu düzeninin bozulduğu iddiasıyla kamu adına soruşturma yürütür. Öte yandan kamu düzenini bozduğu iddia edilen kişiler ve savunma makamı vardır. Bu taraflar bir çatışma, karşılıklı bir mücadele içerisinde. Bu mücadelenin uzağında ise hâkim vardır. Bütün bu karşılıklı mücadelede hâkim; tarafsızlığını bozmadan gözlemini yapar, kimi zaman sorular sorarak müdahale eder ve nihai olarak bir karar verir. Bizdeki sistemde hakimlikle savcılık arasında hukuk nosyonu olarak sert bir ayrım yok ama -pozitif anlamda söylüyorum- fiili durumda savcılığı devletin ajanı gibi düşünebilirsiniz. Sözelimi yolda iki aracın çarpıştığını gördünüz, hâkim olarak buna bir müdahaleniz olmaz. Bununla ilgilenen kişi savcıdır. Kamu düzenini bozucu bir husus olduğu kanısına varırsa veya kendisine ihbar yoluyla böyle bir bilgi gelirse ilgililere; derhal inceleme yapılsın, deliller kayıt altına alınsın, diye talimat verir. Soruşturma dediğimiz bu evrede hâkimin rolü yoktur. Sonraki safahatta eğer kişilerin özgürlükleri kısıtlanacaksa burada da savcının bir etkisi yoktur. Genel sistemde soruşturmanın patronu savcı, özgürlüklerin teminatı ise hâkimdir.

Mesleğiniz sosyal hayatınızı ne ölçüde sınırlıyor?

Topluman gözünden baktığımızda mesleğimizin istisnai bir yeri olduğu söylenebilir. Çünkü özgürlüklerle ilgili kararlar veriyorsunuz. Ancak şunu ifade edeyim, bir hâkim veya savcı toplumdan kopuk bir hayat sürmemeli. Çünkü insanların sorunlarını çözmek için görev yapılan bir yerde insanlardan uzak kalarak doğru çözümler üretmek mümkün değildir. Görev yaptığım küçük ilçelerde kapım her zaman açıktı. Tabi, bunu yaparken alışveriş yaptığınız kişi bir gün sizin karşınıza tanık, müşteki veya sanık sıfatıyla çıkabiliyor. Biz burada ne yapmalıyız? Market alışverişine son mu vermeliyiz? Farklı

görüşler olmakla beraber bence hâkim kendinden emin olarak herkese selam vermeli, herkesin selamını almalı ancak ölçülü davranmalı. Sonuç olarak bir miktar sınırlılık olmakla beraber onu keyifli hale dönüştürmenin yollarını hâkim bulmalı ve ortaya koymalı. Sezar'ın karısı namuslu olduğu kadar namuslu da görünmelidir, diye bir özdeyiş vardır. Yani adil karar vermeniz yetmez, sosyal hayat içerisinde adil bir görüntü de sergilemeniz gerekir. O halde ilişkilerinizi, o adillğe leke getirmeyecek şekilde kurmak durumundasınız.

Meslek hayatınız boyunca karşılaştığınız size en ilginç gelen veya heyecan verici olayı bizimle paylaşabilir misiniz?

Esasında yargıda sıra dışı hadiseler çoktur ancak birini seçecek olursak şunu anlatabilirim: Görev yaptığım yer Alanya'da bir cinayet yargılaması vardı. Eskiden bir cinayet işlenmiş ama faile ulaşmakta zorluklar çekilmiş, uzun bir soruşturma süreci yürütülmüş ve nihai olarak bir kişi hakkında deliller somutlaşmış. Dosyayı ben uhdeme aldım. Dosya beraatle de sonuçlanabilir mahkûmiyetle de... 6-7 aylık bir yargılamadan sonra dosyayı %70-80 oranında bir noktaya getirdim, burada mahkûmiyet değil beraat de olabilir diye düşündüm ve "Bu eğer beraatle sonuçlanırsa zaten kişi üç yıldan bu yana tutuklu, daha fazla mağdur olmaması anlamında bunu tahliye edelim ve tutuksuz yargılamayı devam ettirelim." diyerek heyetle de paylaştım. Heyet de bunu kabul etti ve kişiyi tahliye ettik. Tahliyeden sonra dosyaya farklı deliller girmeye başladı. Telefon kayıtlarında, sanığın açıklayamayacağı noktalar tespit ettim ve onları kayıt altına aldım. Sonra duruşmada bunları sanığa sorarak açıklamasını istedim ama sanık açıklayamadı. Başka yerden dosyaya giren delillerle benim kanaatim sanığın insan öldürme eylemiyle mahkûmiyetine doğru gitmeye başladı. Nihai olarak dosyayı son aşamaya getirdik. Son duruşmada, biz artık sanığın maktulü öldürdüğüne kanaat getirdik ve delillerimizi dosyada ortaya koyduk. Sanık duruşmaya geldi ve duruşmada beraat edeceğini düşündüğü için yaklaşık 200 kişilik bir izleyici kitlesi vardı. Biz emniyet güçlerini burada çıkacak bir karardan sonra ortam sorunlu hale gelebilir diye haberdar etmiştik. Kararı Başkan Bey açıkladı, sanık o an hiçbir tepki vermedi, aslında suçu işlediğini kendisi de biliyordu ama biz sadece delillendirmekte zorluk çekiyorduk. Daha sonra cezaevinden bize gelen bilgilerle "Beni mahkûmiyete götüren delil telefon kayıtları oldu." dediğini öğrendim. O nedenle bu benim meslek hayatımda unutamadığım anlardan birisidir.

"...bir hâkim veya savcı toplumdan kopuk bir hayat sürmemeli. Çünkü insanların sorunlarını çözmek için görev yapılan bir yerde insanlardan uzak kalarak doğru çözümler üretmek mümkün değildir."

Savcı olmak isteyen hukuk fakültesi öğrencilerine ışık olması amacıyla soruyoruz, bir savcının sahip olması gereken kişisel özellikleri ne olmalı?

Bu konuda determinist bir anlayışa sahip değilim. Yani önceden kurallar bellidir, hakimlik mesleğini şu özelliklere sahip kişiler yapar diğerleri bunu yapamaz gibi sert bir anlayışım yok. İnsan ulvi bir varlık. Dolayısıyla onu hangi yönde geliştirirseniz o yönden başarı gösteriyor ama savcılık mesleğinin gerektirdiği bazı kriterler var. Biz kendimizi ona uydurabildiğimiz ölçüde başarı sağlıyoruz. Daha doğrusu adalete daha çok katkı sunuyoruz. Meslekte en önemli şey sorgulama kabiliyetinizin olmasıdır. Size yansıyan olayların her zaman bir arka planı var. Savcı arka plana nüfus edebildiği ölçüde gerçeği ortaya çıkarabiliyor. Bunun yanında analitik düşünmeli, mesleki kitaplar okumalı.

Hakimlik ve savcılık mesleği ile her şey bağlantılı aslında. Kars'ın bir köyünde yaşayan Fadime Teyze'nin tavuğunun ayağını kıran komşusu hakkında açılacak davaya hâkim bakıyor. Ayağı kırıldığı için yumurta verememiş, Fadime Teyze yumurtadan mahrum kalmış, bunun tazmini yine hâkim kararı ile olur. Hakimler ve savcılar bekleyen bir tehlike var: mesleğe girdikten sonra körlük oluşabiliyor. Sürekli ceza mevzuatıyla muhatapsınız. Eğer farklı alanlara ilginiz, farklı disiplinlerde birikimi olan insanlarla sohbetiniz yoksa ürettiğiniz adalete üçüncü kişiler belki rıza gösteriyorlar ama tatmin olmuyorlar. Bu anlamda kişisel olarak çok fazla okuma yapmanız gerekiyor, sorgulama becerinizin gelişmesi gerekiyor. Temel hususlar bunlar.

Sohbetimiz okuyarak bize eşlik edecek TÜZE Hukuk Dergisi okuyucularına neler söylemek istersiniz?

Lisede okurken bir öğretmenimizin şöyle bir tespiti vardı: "Hangi neşriyatı okursanız okuyun hepsi değerli, yerde bir gazete parçası bulsanız dahi okuyun. Beş yüz sayfalık bir kitabı okuduğunuzda bir konu hakkında temel olarak fikir sahibi olursunuz. Kitap okumanın insana katkısı

10'sa dergi okumanın insana katkısı 100, insanla sohbet etmenin insana katkısını 1000'dir." O bağlamda TÜZE Hukuk Dergisi önemli bir misyonu yerine getiriyor. Ankara'da Asliye Hukuk Mahkemesi Hakimliği yapan bir arkadaşım var. Önceki sayınızdaki makaleyi okurken böyle genç hukukçularımız var, geleceğimizden endişe duymayalım, yargımızda bizim şu anda sorunlarımız var ama geleceğimiz daha az sorunla karşılaşacak diye o makalenin linkini ona gönderdiğimde "TÜZE Hukuk Dergisini ben biliyorum, esasında kendi alanında takipçisi olan bir dergi, kaliteli ve ciddi makaleler çıkaran bir dergi." deyince benim de esasında ilgim bambaşka bir boyuta geldi. Onun için okuyucuları şanslılar. Röportajımızda da vurgu yaptığım gibi hukukçu hayatın tek alanında değil bütün alanlarında var olmalı. İktisat alanında, sosyoloji alanında fikir yürütebilmeli. Bu anlamda TÜZE Hukuk Dergisi okuyucularını ben şanslı buluyorum. Sadece bu dergiyle yetinmemelerini başka dergileri de okumalarını, kendilerini bu manada zenginleştirmelerini tavsiye ediyorum.

RÖPORTAJ

BERRE NAZLI ÇEVİK

İSMAİL ARSLAN

"HİÇ KİMSE VERGİ VERMEK İSTEMİYORUM
ÖZGÜRLÜĞÜME MÜDAHALE EDEMEZSİNİZ
DİYEMEZ"

C. De Montesquieu

Prof. Dr. İsmail Kırca

/ HAZIRLAYAN: MUSTAFA KAAN SİĞİRCİ

Ticari işletme hukuku, marka hukuku, şirketler hukuku, kıymetli evrak hukuku ve banka hukuku alanları başta olmak üzere ticaret hukuku alanında uzman olan Prof. Dr. İsmail Kırca, uzun yıllar Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde akademisyenlik faaliyetini yürütmüştür. Hukuki danışmanlık hizmetleri de vermekte olan Kırca, 2018 yılı itibarıyla TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi çatısı altında akademik çalışmalarını sürdürmektedir. Kırca, dergimizin bu sayısında bizlere, "Ticaret Şirketlerinde Sermaye Artırımı" konusu özelinde çok kıymetli bir röportaj verdi.

Ticaret şirketlerinde sermaye artırımı konusunda genel bir bilgilendirme yapabilir miyiz?

Sermaye artırımı, şirketler hukukunun önemli konularından biridir. Gerçekten de, şirketlerin finansmana ihtiyaç duymaları hâlinde devreye soktukları araçlardan biri sermaye artırımdır. Finansman ihtiyacı, yeni yatırımlar yapmak veya borçların ödenmesini sağlamak gibi değişik sebeplerden kaynaklanabilir. Finansman ihtiyacını gidermenin farklı yol ve yöntemleri vardır. Akla gelenlerden ilki, bankadan kredi alınmasıdır. İkincisi, tahvil ve bono gibi borçlanma araçları ihraç edilmesidir. Bu iki yöntemin maliyeti vardır, o da faizdir. Bu iki yöntem şirketin ticarî itibar sahibi olmasını da gerektirir.

Finansman ihtiyacını giderecek üçüncü yöntem, sermaye artırımdır. Bu yöntemde, pay ihraç edilir ve payları satın alanların getirecekleri sermaye ile finansman ihtiyacı giderilir. İlk iki yöntemden farklı olarak bu artırımın faiz maliyeti bulunmamaktadır.

Bu üç yöntemden hangisinin tercih edileceğini, her şirket kendi durumuna göre belirler.

Bu arada, sermaye artırımının dış değil iç kaynaklardan yapılması da mümkündür. Örneğin yedek akçelerde duran bir miktar paranın genel kurul kararıyla çözülmesi ve sermayeye aktırılması ile de sermaye artırımı yapılabilir. Bu yöntemde bilanço kalemlerinden birinden diğerine aktarma olduğundan şirkete sermaye girişi gerçekleşmez, dolayısıyla şirketin malvarlığında bir artış olmaz. Bu yöntemde sermaye kalemine aktarılan tutar karşılığı yeni paylar çıkarılır ve bu paylar mevcut pay sahiplerine sahip oldukları pay oranında bedelsiz verilir. Doğal olarak bu yöntem finansman ihtiyacını gidermeye yarayan bir yöntem değildir.

Sermaye artırımında diğer bir önemli husus da rüçhan, yani öncelik hakkıdır. Her pay sahibinin yeni çıkarılan

payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre alma hakkının adıdır rüçhan hakkı. Haklı sebepler varsa bu hak sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Örnek olarak, (A) şirketi halihazırda faaliyette bulunduğu sektörden farklı bir sektörde de yatırım yapmak istemektedir. Bunun için bir fabrikaya sahip olması gerekmektedir. Bu amaçla (A) şirketi, yatırım yapılması düşünülen sektörde faaliyet gösteren (B) şirketine ait fabrikayı satın almak için fabrikanın değerine denk bir sermaye artırımı yapar ve bu sermaye artırım kararında pay sahiplerinin rüçhan hakları kaldırılır. Yeni çıkarılan paylar, yapılan anlaşmanın gereği olarak fabrikanın karşılığında (B) şirketine verilir. Böylece fabrikanın (A) şirketinin bünyesine girmesi sağlanmış olur.

Halka kapalı anonim şirketler ile limited şirketler arasında benzerlikler bulunuyor mu? (Özellikle sermaye artırımında)

Sermaye artırımı konusunda limited şirketlerle anonim şirketler arasında esas itibarıyla bir farklılık bulunmamaktadır. Finansman ihtiyacını gidermenin yöntemleri bakımından bunlar arasında şöyle bir farklılık vardır: Anonim şirketler borçlanma araçları ihraç ederek dış kaynaklardan sermaye temin edebilirken limited şirketlerde buna izin verilmemiştir. Sermaye artırımını bir kenara bırakırsak, anonim şirket ile limited şirket arasında tabii ki ciddi farklılıklar mevcuttur. Aslında kanun koyucu limited şirketle, küçük bir anonim şirket modeli yaratmak istemiştir. Bunun için limited şirketlere anonim şirketlerde bulunmasına izin verilmeyen şahıs şirketlerine özgü birtakım özellikler bahşedilmiştir. Bu konuda vurgulanması gereken diğer bir husus, her ne kadar her iki şirkette de emredici hükümler ilkesi geçerli olsa da, şirket sözleşmesini tanzim etme konusunda limited şirket kurucularına ve ortaklarına anonim şirketlere nazaran daha fazla hareket alanı bırakılmasıdır.

"Sermaye artırımının gerçek değerinin altında yapılan pay satışıyla gerçekleştirilmesi durumunda, bu kararın iptalinin dürüstlük kuralına aykırılık kapsamında sağlanacağı kanaatindeyim."

Sermaye artırımını sırasında ortaklar arasında ne gibi problemler meydana gelebilir?

Öncelikle belirtmek isterim ki, anonim şirketlerde çoğunluk ilkesi hâkimdir. İmtiyazlı payların olduğu şirketleri istisna edersek ne kadar paya sahip olunursa o kadar hakka, örneğin o kadar oy hakkına ve kâr payına sahip olunur. Bununla birlikte hukuk devletinin geçerli olduğu bir ülkede keyfilik olmaz. Dolayısıyla anonim şirkette çoğunluk ilkesinin geçerli olması, çoğunluğun keyfî davranacağı anlamına gelmez. Bu sebeple genel kurulun aldığı kararlar hukuka uygun olmalıdır.

Bütün pay sahiplerinin payları oranında katıldığı bir sermaye artırımında sorun çıkmaz. Bununla beraber, bir kısım pay sahiplerinin rüçhan haklarının haksız yere kaldırıldığı veya sınırlandırıldığı bir sermaye artırım kararı sorunludur, çünkü hukuka aykırıdır. Diğer bir sorun bazı pay sahiplerinin sebebi ne olursa olsun rüçhan haklarını kullanmadığı veya kullanmadığı bir sermaye artırımında payların gerçek değerinin altında ihraç edilmesidir. Bu takdirde sermaye artırımını öncesi sahip olunan mevcut payların değeri düşecektir. Bunun sonucunda rüçhan haklarını kullanmadığı veya kullanmadığı için sermaye artırımına katılamayan pay sahipleri zarara uğrayacaktır. Burada bir anlamda bahsi geçen pay sahiplerinin malvarlığından, yeni çıkarılan payları gerçek değerinin altında, yani ucuza satın alan kişilerin malvarlığına haksız biçimde servet transferi yapılmış olmaktadır. Böyle bir sermaye artırımını kanaatimce hukuka aykırıdır. Ancak Yargıtay'ın bugüne kadar verdiği kararlarında böyle bir sermaye artırımını hukuka aykırı görmediğini de önemle vurgulamak isterim.

Anonim şirketler ile mülkiyet hakları arasında Türk Medeni Kanunu bünyesi haricinde bir bağlantı olabilmesi sizce mümkün müdür?

Bilindiği üzere Medeni Kanun'da mülkiyet hakkı prensip olarak fizikî şeyler üzerinde mümkündür. Oysa mülkiyet hakkının düzenlediği Anayasa'nın 35. maddesinin kapsamına fizikî varlığı olanlar yanında ekonomik değer ifade eden ve değeri parayla ölçülebilen her türlü varlık girmektedir. Bu söylenen mülkiyet hakkına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1) numaralı Ek Protokol için de geçerlidir. Nitekim anonim şirket paylarının mülkiyet hakkı kapsamına girdiği hem Anayasa Mahkemesi'nin hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarıyla teyit edilmiştir. Konunun bu boyutu, şirketler hukukuyla ilgili hususlarda mülkiyet hakkına dayalı bireysel başvuru kurumu için önem taşımaktadır.

Ticaret şirketlerinin sorunları nelerdir? Bu sorunlar nasıl giderilebilir?

Doğaldır ki, ister büyük ister orta ister küçük ölçekli olsun ticaret şirketlerinin birçok sorunu olabilir. Bu sorunların bir kısmı müşterek olabileceği gibi bazı şirketler de yaşanan sorunların başka şirketlerde yaşanmaması muhtemeldir. Bu sorunların bir kısmı hukukî bir kısmı ekonomik olabilir. Ekonomik sorunlar ülke koşullarından kaynaklanabileceği gibi sektörlere ve şirketlere göre farklılık göstermesi olasıdır. Bu sorunları

tek tek sıralamamız mümkün değildir, elimizde böyle bir katalog da mevcut değildir. Genel hayat tecrübemiz ve tanıklık ettiklerimizden hareketle bazı sorunları zikredebiliriz.

Herhâlde birçok işletmede olduğu gibi finansman sorunları önemli bir yer işgâl eder. Finansman, yeni yatırımların yapılması yanında şirketlerin mevcut durumlarını koruyabilmeleri bakımından büyük öneme sahiptir.

Akla gelen diğer bir sorun, şirketlerin ortaklarından bağımsız hayatlarını sürdürebilmesiyle, yani kurumsallaşmalarıyla ilgilidir.

Ticaret şirketlerinde yaşanan sorunlar bağlamında, iş dünyasıyla çok yakın bir münasebeti olan bir vakıf üniversitesinin çatısı altında yayınlanan bir hukuk dergisinde, tespit ettiğim bir hususu ifade etmemin faydalı olacağı görüşündeyim: Bazen genel kurul kararlarının iptali veya butlanı bazen yöneticilerin sorumluluğu bazen de haklı sebeple şirketin feshi veya şirketten çıkma/çıkarılma gibi davalarla karşımıza çıkan hukukî sorunların çoğu bence iki husustan kaynaklanmaktadır. İlki, şirket kasasının kullanımıyla, yani ortaklar cari hesabının kullanımıyla ilgilidir. Hem ortaklarca şirket kasasının kendi kasaları gibi kullanılması hem ortaklardan bir kısmına izin verilirken bir kısmının bundan mahrum edilmesi birtakım sorunları beraberinde getirmektedir. Diğer ise, kâr payı dağıtımıyla ilgilidir. Bu ikinci sorun daha çok bir kısım ortakları yönetimin dışında bırakıp yöneticilere hatırı sayılır miktarda bir ücret ödenmesi ve buna ek olarak şirket bünyesinde tutulması ihtiyacı bulunmamasına rağmen kâr payının dağıtılmamasıdır. Bu suretle şirketlerde azlık dediğimiz pay sahipleri ciddi mağduriyetler yaşamakta, şirketten beklentileri akamete uğramaktadır. Yüksek yönetim kurulu veya müdür ücretlerini konu alan genel kurul kararlarının dürüstlük kuralına aykırı olduğu iddiasıyla iptal ettirilmesi mümkündür ama kâr dağıtmamanın mahkeme vasıtasıyla çözülmesi mümkün değildir. Çünkü genel kurulun kârın dağıtılmayıp yedek akçelere aktarılması yönündeki kararı iptal ettirilse bile bu iptal kararı kârın dağıtılmasını sağlayamamaktadır. Kâr dağıtımına ilişkin bu sorunu aşmanın yolları araştırılmalıdır. Bunun için saha çalışması da yapılması gerektiği kanaatindeyim. Akla gelen çözümlerden biri, asgari bir kâr dağıtım zorunluluğu getirmek ve ancak oybirliğiyle alınacak bir kararla kârın tamamının yedek akçeye aktarılması düşünülebilir. Yinelemek isterim ki, bu sorunların çözümü için mutlaka çok ciddi bir saha araştırması yapılmalı ve ilgili paydaşların görüşleri alınmalıdır.

Tespit ettiğim diğer bir sorun da çoğunluk ile azınlık arasında problemler yaşanmaya başlanmasından sonra şirketlerin içinin boşaltılması sorunudur. Bunun sonucu olarak örneğin azlık haklı sebeple şirketin feshine ilişkin bir dava açsa bile içi boşaltılan şirkette dava açan azlığın eline bir şey geçmeyecektir.

Biraz abartılı bir iddia olacak ama kanaatime göre sözünü ettiğim ortaklar cari hesabının işleyişi, kâr payı dağıtmama ve şirketin içini boşaltma sorunlarının çözülmesi hâlinde anonim ve limited şirketlere ilişkin davalarda %90'a yakın bir azalma görebiliriz.

Halka açık olan şirketlerde itibari değerın altında pay satışına Sermaye Piyasası Kurulu izniyle müsaade edilmesi söz konusuysen halka açık olmayan şirketlerde yasak olması halka kapalı şirketlerin faaliyetleri önünde bir engel midir?

Öncelikle şunu belirtmekte fayda var ki halka açık şirketlerde itibari değerın altında pay ihracı istisnai bir durumdur. Bu konuda sermaye piyasası mevzuatında özel hükümler bulunmaktadır. Payın piyasa değeri ve defter değeri itibarin değeri altında olması halinde Sermaye Piyasası Kurulu denetiminde bu satışa izin verilebilir. Halka açık şirketlerin ortak sayısı fazladır ve geniş ölçekte ekonomik faaliyet gösterirler. Bu şirketlerin bir şekilde ayakta tutulması gerekir. Ancak belirtmek ve itiraf etmek isterim ki itibari değeri altında pay ihracına izin veren düzenleme, şirketler hukukunda geçerli sermayenim korunması ilkesine ters düştüğü için ilk çıktığında şahsım ve diğer birçok hukukçu tarafından yadırganmıştı. Ancak SPK'nın yanılmıyorsam finans uzmanı olan o dönemki başkanının etkisi ile piyasanın o günkü şartları düşünülerek yapılan bir düzenlemeydi, mali durumu kötü halka açık şirketlerin finansman ihtiyacının giderilmesi hedeflenmişti. Takdir edilecektir ki menfaat çevresinin genişliği bakımından halka açık şirketler ile halka kapalı şirketler arasında ciddi farklar mevcuttur ve halka açık şirketlerin iflaslarının etkisi halka kapalı şirketlere nazaran daha büyüktür.

Sermaye artırımında gerçek değeri altında bir fiyattan satış yapıldığı düşünüldüğünde pay sahiplerinin genel kurulun artırım kararını iptal ettirmesi hangi koşullarda söz konusudur?

Genel kurul kararları, şu üç sebepten birinin varlığı hâlinde iptal edilebilir: Kanuna aykırılık, şirket esas sözleşmesine aykırılık ve dürüstlük kuralına aykırılık. Sermaye artırımının gerçek değeri altında yapılan pay satışıyla gerçekleştirilmesinde kararın iptalinin dürüstlük kuralına aykırılık kapsamında sağlanacağı kanaatindeyim. Hatta dürüstlük kuralının özel görünüm biçimlerinden biri olan hakların sakınılarak kullanılması ilkesine aykırılığın bulunmasını gerekçe olarak gösterebiliriz. Gerçek değeri altında pay ihracı, şirketin acil bir likitide ihtiyacı içinde bulunması örneğinde olduğu gibi bir mecburiyet ise, mümkün olmalıdır. Ancak bunun dışındaki hallerde gerçek değeri altında pay satışı kanaatimce dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmektedir. Bugüne değin Yargıtay kararlarının aksi yönde olduğunu, böyle bir sermaye artırımının Yargıtay'ca hukuka aykırı görülmediğini yinelemek isterim.

Peki, dürüstlük kuralı ile hakların sakınılarak kullanılması ilkesi arasındaki ilişkiyi bu bağlamda nasıl değerlendirebiliriz?

Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi, dürüstlük kuralına nazaran özel kural niteliği taşımamaktadır, sadece dürüstlük kuralının görünüm biçimlerinden biridir, dürüstlük kuralını somutlaştırmaya yarar. Bunun sonucu olarak bu ilkeyi ihlâl eden bir genel kurul kararı dürüstlük kuralını da ihlâl etmiş sayılmasına rağmen bir

genel kurul kararı hakların sakınılarak kullanılması ilkesini ihlal etmemekle birlikte dürüstlük kuralını pekâlâ ihlal edebilir. Bu sebeple hakların sakınılarak kullanılması ilkesini ihlâl etmeyen bir genel kurul kararı, dürüstlük kuralına uygunluk açısından hâkim tarafından ayrıca denetlenmelidir.

Aile şirketlerinde kurumsallaşma sorunu ve aile anayasaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hukukçular olarak özellikle akademisyenlerin ve avukatların okumalar yaparak yerli ve özellikle akademisyenlerin ayrıca ilgili yabancı literatürü seçerek takip etmesi gerekir. Aile anayasası kavramına bu türden bir okuma yaparken tesadüf etmiştim. Daha sonra İstanbul Ticaret Odası'nın "Kobiler İçin Şirket Anayasasının Oluşturulması" başlıklı bir araştırma projesi yaptığı ve yayınladığı bilgisine ulaştım. Keza Ankara Ticaret Odası tarafından hazırlanan aile anayasası örneğine tesadüf ettim. Ayrıca araştırıldığında görülecektir ki, özellikle gelişmiş ekonomiye sahip ülkelerde bu konuda ciddi çalışmalar bulunmaktadır.

Aile anayasaları özellikle KOBİ'ler için önem taşımaktadır, çünkü halka açık şirketlere özgü kurumsal yönetim ilkeleri bulunduğu için bu şirketlerde aile anayasasına pek gereksinim duyulmayabilir. Bununla birlikte halka açık şirketlerin bir ailenin elinde olup da halka arz edilmeyen payları sebebiyle de aile anayasasına ihtiyaç duyulabileceği göz ardı edilmemelidir. Ancak şurası bir gerçektir ki, mevcut şirketlerin neredeyse %90'ından fazlasını oluşturması ve haklarında geçerli kurumsal yönetim ilkelerinin bulunmaması sebebiyle KOBİ'lerde aile anayasalarına duyulan ihtiyaç daha fazladır.

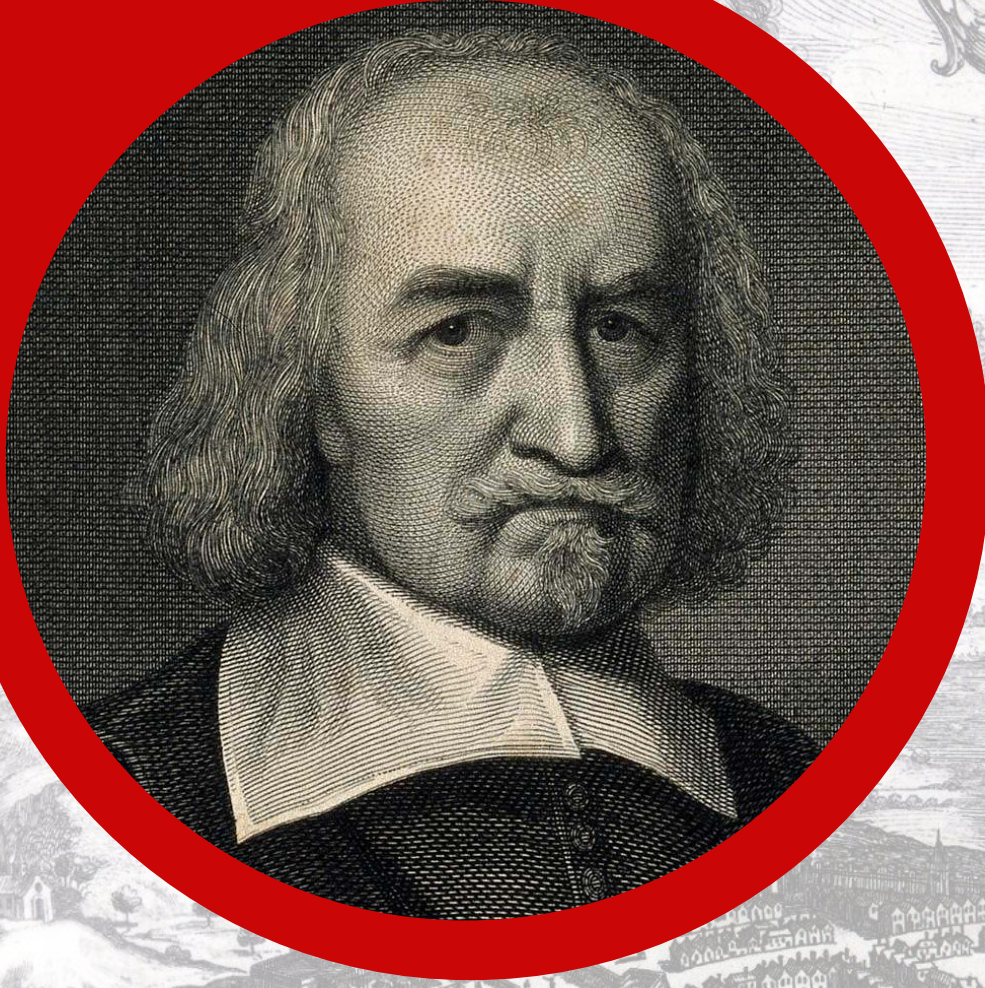
KOBİ'lerin çoğu aile şirketleridir. Aile şirketleri kan ve/veya kayın hısımlarının ortak oldukları şirketlerdir. Bu arada ticaret şirketi kurulmaksızın işletilen aile işletmelerinde de aile anayasasına ihtiyaç duyulabileceğini de göz ardı etmemek gerekir.

Aile anayasalarının işlevlerinden biri, şirketleri bireylere bağımlı olmaktan kurtarmak ve onların kurumsallaşmasını sağlamaktadır. Aile büyüğünün olası bir kaybında veya iş göremez hâle gelmesinde şirketin geleceğinin tehlikeye girmemesi ve gelecek nesillere intikal etmesi çok önemlidir. Ecnebilerde olduğu gibi "Since" edatı bizim şirketlerin işletmeleri ve ürünleri için neden kullanılsın! Bu sadece ailelere ve şirketlere değil ülkemize de itibar katacaktır.

Aile anayasalarının şirketlerin kurumsallaşmasını sağlama yanında başka işlevleri de mevcuttur. Aile anayasasına yazılacak ilkeler ve kurallar sayesinde aile üyelerinin arasında yaşanması muhtemel kavga ve karmaşaların da önüne geçilebilir; aile bireyleri, şirket anayasasında yazılı ilke ve kuralları baştan bileceğinden şirketle olan ilişkilerinde bu kural ve ilkelere uygun hareket etmeyi öğrenirler. Unutmamak gerekir ki, kuralsızlık kavga ve anarşi doğurur. İşte, kuralların baştan belli olması, bu türden sorunların önünü almaya büyük katkı sağlar. Bu durumu bir ölçüde hukuk devletinde belirlilik ilkesine de benzetebiliriz.

Aile anayasalarının içeriklerinin şirketten şirkete farklılık göstermesi doğaldır. Aile anayasalarında yer alan hükümlerden bir kısmı bağlayıcı olmayan iyi niyet ve centilmenlik anlaşması niteliği taşıırken, bir kısmı hukuken bağlayıcı olabilir. Bağlayıcı olanlardan bir kısmı pay sahipleri sözleşmesi niteliği de taşıyabilir.

Son olarak belirtmek isterim ki, arz ettiğim gerekçelerle aile anayasalarının önemsenmesinde ve kaleme alınırken özenli davranılmasında büyük fayda vardır.

LEVIATHAN
Or
THE MATTER, FORME
and POWER of A COMMON-
WEALTH ECCLESIASTICALL
and CIVIL.

"GENEL BİR GÜCÜN OLMADIĞI YERDE, YASA
YOKTUR; YASA OLMAYAN YERDE DE,
ADALETSİZLİK YOKTUR."

Thomas Hobbes

London

Printed by C. Smith

Haklı Nedenle İş Akdinin Feshi

YAZAN: MUSTAFA KAAAN SİĞİRCİ

Günümüz iş dünyası içinde işçi ile işveren ilişkileri oldukça önem kazanmıştır. Gerek küçük bir işletmede gerekse milyon dolarlar kazanan bir holdingin bünyesinde bu ilişkiler bulunmaktadır. İşçilerin yürüttükleri iş faaliyetleri sonucunda işverenin gelirlerinin artması gibi olumlu etkiler olacağı gibi bazı olumsuz gelişmelerin olması da mümkündür. Ancak bu olumsuzluklara karşı sorumluluğun hangi tarafta bulunacağı, sebeplerinin ne olacağının araştırılması önem taşımaktadır.

Aksi halde, fevri bir şekilde verilen kararlar işletme için genellikle daha kötü sonuçlara yol açabilmektedir.

Toplumun her kesiminde görüleceği gibi işçi ile işveren arasında sıklıkla meydana gelen çatışmalar mevcuttur. Bu çatışmalar kimi zaman maaşların düzgün yatırılmaması gibi maddi sebeplerden kimi zaman çalışma saatlerinin aşılması gibi manevi sebeplerden meydana gelebilmektedir. Bu çatışmalar, kimi zaman da işten çıkarma gibi ilişkilerin pek de kolay tamir edilemeyeceği sonuçlar doğurabilmektedir.

İşçi işveren ilişkisinin sona ermesinin kaynağına bakacak olursak bu ilişki ya işçi tarafından ya da işveren tarafından kaynaklanacaktır. İşçi kaynaklı sonlandırmalara pek az rastlanılsa bile azımsanmayacak miktarda karşılaşılmaktadır. Ancak iş ilişkisinin kesilmesinde genellikle işveren tarafından sona erdirilmeler söz konusudur.

İş sözleşmelerinin sona erdirilmesinde sebep unsuru fazlasıyla önem taşımaktadır. Haklı veya haksız olabilen bu sebeplerin asıl taşıdığı önem iş ilişkisinin kesilmesi sonrasında işçi alacaklarına yönelik tazminatların istenilmesinde ortaya çıkacaktır. Örneğin işçilerin en doğal haklarından olan kıdem tazminatında ahlak ve iyi niyete aykırı davrandığında iş sözleşmesi feshedilen işçiye kıdem tazminatı ödemesi uygun görülmemiştir.

Haklı nedenle feshin işçiler bakımından bir diğer sonucu da iş sözleşmesinin hukuken ortadan kalkmasıdır. Şöyle ki haklı nedenle fesih beyanı, fesih nedenini öğrenme anından itibaren hesaplanacak altı iş gününde karşı tarafa ulaşmalıdır. Eğer beyan bu süre içinde karşı tarafa varmışsa, vardığı andan itibaren sözleşme ortadan kalkmış olur.

Haklı nedenle feshin geçersiz olması, örneğin haklı bir neden bulunmadan feshin bildirilmesi durumunda, iş sözleşmesi olduğu gibi kalır. Ancak böyle bir fesih iş sözleşmesinin kaldırılması yolunda karşı tarafa yapılmış bir icap olarak yorumlanabilir. Eğer karşı taraf bu öneriyi kabul etmezse, söz konusu geçersiz fesih beyanı, en yakın süre için iş sözleşmesinin feshinin ihbarı olarak kabul edilmelidir.

Bu gerekçelerle işveren tarafından yapılan feshin haklı sebebe dayanıp dayanmadığı iş ilişkisinin sona ermesinden itibaren işçi alacaklarına yönelik yapılacak takibin sonucunu etkileyen önemli bir etkidir.

İş sözleşmesinin haklı sebeple sona erdirilmesine ilişkin düzenlemeleri genellikle 4857 sayılı İş Kanunu 24. Madde ve 25. Maddede bulmaktayız.

Ayrıca sözleşmenin haklı nedenle feshi söz konusu olduğu için Türk Borçlar Kanunu hükümlerinden de yararlanılmaktadır. Bu sebepleri işveren tarafından kaynaklanan sebepler bağlamında inceleyeceğiz.

İşveren kaynaklı haklı sebepler İş Kanunu 25. Maddede düzenlenmiştir.

Maddede bu sebepler genel olarak dört başlık altında incelenmiştir: 1. Sağlık Sebepleri, 2. Ahlak ve İyi Niyet Kurallarına Uymayan Haller ve Benzerleri, 3. Zorlayıcı Sebepler ve 4. İşçinin Tutukluluğu. (İK m. 25)

1. Sağlık Sebepleri

a. İşçinin kendi kastından veya derli toplu olmayan yaşayışından yahut içkiye düşkünlüğünden doğacak bir hastalığa veya sakatlığa uğraması halinde, bu sebeple doğacak devamsızlığın ardı ardına üç iş günü veya bir ayda beş iş gününden fazla sürmesi.

b. İşçinin tutulduğu hastalığın tedavi edilemeyecek nitelikte olduğu ve işyerinde çalışmasında sakınca bulunduğunun Sağlık Kurulunca saptanması durumunda.

2. Ahlak ve İyi Niyet Kurallarına Uymayan Haller ve Benzerleri

a. İş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri için gerekli vasıflar veya şartlar kendisinde bulunmadığı halde bunların kendisinde bulunduğunu ileri sürerek, yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler veya sözler söyleyerek işçinin işvereni yanıltması.

b. İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmesi veya davranışlarda bulunması, yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması.

c. İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması.

d. İşçinin işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması, işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması.

e. İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması.

f. İşçinin, işyerinde, yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası ertelenmeyen bir suç işlemesi.

g. İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki işgünü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü yahut bir ayda üç işgünü işine devam etmemesi.

h. İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi.

i. İşçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması.

3. Zorlayıcı Sebepler

İşçiye işyerinde bir haftadan fazla süre ile çalışmaktan alıkoyan zorlayıcı bir sebebin ortaya çıkması.

4. İşçinin Tutuklanması

İşçinin gözaltına alınması veya tutuklanması halinde devamsızlığın 17'nci maddedeki bildirim süresini aşması. İK. m. 25/4'ün uygulanabilmesi için işçinin gözaltına alınmasına veya tutuklanmasına neden olan olayın işyerinde veya işyeri dışında gerçekleşmesi, işçinin kusurlu veya kusursuz ya da mahkûm olup olmaması önem taşımaz.

Genel bir değerlendirme yapacak olursak işçi işveren ilişkisine yönelik esaslar detaylı olarak mevzuatta düzenlenmiş bulunmaktadır. Yazımızda işveren tarafından iş sözleşmesinin sona erdirilmesinde haklı sebebin bulunduğu hallerden bahsetmemizin sebebi iş sözleşmelerinin genellikle işveren tarafından sona erdirilmesi ve bu sonlandırmada genellikle haklı sebep iddiasından bulunulmasıdır. Bu gerekçeyle işveren taraf işçinin kalan alacaklarından bazı kalemlerini almamasını sağlayıp diğer kalem alacaklarında da mahkeme önünde lehine olumlu izlenim oluşturmaya çalışmaktadır. İş davalarında işverenin bu gerekçeye bürünmesi haricinde mahkemelerde işçi lehine daha fazla müsamaha göstermesi ise maalesef adaletin eşit dağılımına uymayan bir tezatlık barındırmaktadır.

KAYNAKÇA:

- 1.KARA, Etem. İş Sözleşmesinin İşveren Tarafından Geçerli Nedenle Feshi ve Sonuçları, Ankara: Bilge Yayınevi, 2011
- 2.4857 sayılı İş Kanunu.

İngiliz Hukukunun Tarihe ve Günümüze Olan Etkisi

YAZAN: AHMET BOLKAN

İngiliz Hukuku, Avrupa'nın büyük çoğunluğunun aksine, on ikinci yüzyılda İtalya'da başlayan, Almanya, Fransa ve İspanya gibi Kıta Avrupası ülkelerinde temel kabul edilip işlev gören Roma Hukuku gelişiminin izinden gitmemiştir.

XII. yüzyıl ve XIX. yüzyılda olduğu gibi keskin geçişler ile şekillenen Roma Hukuku'nun aksine İngiliz Hukuku, uygulanan örf ve âdet hukukunun (Customary Law) yanı sıra 1215 Magna Carta, 1628 Petition of Rights ve 1689 Bill of Rights örnekleriyle Legislation ve İngiliz mahkemeleri tarafından uygulanan kurallardan oluşan Common Law ile bir piramit misali üst üste koyarak gelişim göstermiştir.

Bazı kavramlar Roma Hukuku'nu andırmakla beraber, temel çok farklı bir seyir göstermiş ve bunun sonucunda İngiliz Hukuku ortaya çıkmıştır.

İngiliz Hukuku üç kaynağından ilki, İngiliz kanun koyucusu tarafından kabul edilen hukuk kurallarıdır. Legislation adı altında toplanan bu kurallar kanun şeklindedir. 1215 Magna Carta, 1628 Petition of Rights veya 1679 Bill of Rights eski birer örnek olarak kabul edilebilir. Daha yakın tarihe örnek olarak ise, 1967 Royal Assent Act veya 1981 The British Nationality Act verilebilir.

Common Law - mahkeme içtihatlarından oluşan yargıç hukuku - İngiliz Hukuku'nun ikinci kaynağıdır. Kişi özgürlüğü veya ifade özgürlüğü gibi birçok özgürlük de dahil olmak üzere, Common Law kapsamındadır. Common Law, örf ve âdet hukuku değil, içtihat hukuku niteliğindedir.

Uzunca bir zamandır düzenli bir şekilde tekrar edilerek uygulanan Conventions of the Constitution (Anayasal konvansiyonlar) birer örf ve âdet kuralları olmak ile birlikte İngiliz Hukukunun üçüncü kaynağını oluşturmaktadırlar. Halkta oluşan genel bir inanç sayesinde uzun yıllardır artık bir kanunmuşçasına uygulanan bu kurallar, örf ve âdet hukukun en güzel örneklerindendir.

Kraliçenin çoğunluk partisinin liderini başbakan olarak ataması veya Kraliçenin kanunları veto etme yetkisini kullanmaması birer yazısız kural örneğidir.

Mahkemeler tarafından müeyyidelendirilmemiş olmaları, yani bu kuralların uygulanmasının mahkemeler tarafından bir yaptırım doğurmaması, anayasa konvansiyonlarını Common Law'dan ayırmaktadır.

"The King never dies (kral hiçbir zaman ölmez)" sözü, devletin başsız kalmayacağı, ölen hükümdarın tacı kendiliğinden bir sonraki mensuba geçtiğini belirtmektedir.

Aynı şekilde "The King is never an infant (Kral hiçbir zaman küçük değildir)" özdeyişi, tacın devrinde yaşın sorun teşkil etmemesini sağlamaktadır.

1701 Act of Settlement ile din şartı, 1772 Royal Marriage Act ile de evlenme izni belirli kurallara tabi tutulmuştur. Bu gibi olayların neticesinde İngiliz Monarşisinde var olan veraset kuralları, diğer ülkelerde de görülmüştür.

1066 Norman İstilasına kadar Britanya adası birçok kez işgal edilmiş ve bu yüzden birçok kültür ile tanışmıştır. 1042 yılında kurulan Anglo-Sakson Krallığı, örf ve âdet kurallarına son derece bağlı bir krallık olarak varlığını sürdürmektedir.

Örf ve âdetlerine göre; kralların, önemli bir karar alırken memleketin ileri gelenlerine danışmaları gerekmekteydi. Bunun sonucu olarak kraldan sonra en yetkili merci olan bir meclis varlığını sürdürmekteydi.

Norman İstilasından sonra, Norman Kralı William I, ülkede süregelen örf ve âdetlere saygı göstererek meclisi dağıtmadı, hatta kendini meclise kral olarak atadı. Magnum Concilium adındaki meclis, önemli bir organ olarak uzun süre varlık gösterdi.

1215 Magna Carta Libertatum

İngiliz Hukukun etkili olduğu yörelerde "insan hakları belgelerinin öncüsü" olarak kabul edilen 1215 Magna Carta Libertatum, amacı itibarı ile sadece toprak sahibi soyluların kral karşısında güçlerini sağlamlaştırmak için kralı imzalamaya zorladıkları bir belgedir.

XIII. yüzyılın başında, Yurtsuz John olarak bilinen İngiliz Kralının kötü yönetimi, Fransızlar ile olan savaşla birleşince ve üstüne Kral kendi baronlarıyla bozuştığında oluşan ortam, Kilise ile anlaşmazlık ve Fransız yenilgisi sonucunu doğurdu.

Kilise, Yurtsuz John'u aforoz ettiğinde baronlar ile anlaşmasını mecbur kıldı ve 1215 Magna Carta Libertatum, baronların istekleri doğrultusunda imzalandı. Bu anlaşmanın ise toprak sahiplerinin çıkarlarının dışında, hukuka katkısı, "temsilsiz vergi olmaz" ilkesinin kabul edilmesidir. Buna göre, Kral, Magnum Concilium rızası olmaksızın vergi ve yardım toplayamayacaktır.

"1689 Bill of Rights ile Parlamentodaki görüşmelere ve söz hürriyetine Parlamentonun kendisinden başka hiçbir makamın karışamayacağı kabul edilmiştir."

1628 Petition of Rights

Fransa ve İspanya ile savaşımlardan ekonomik sıkıntılar ile ayrılan İngiliz Kralı I.Charles, çareyi Parlamentodan ödenek almakta bulmak istiyordu. Fakat Parlamentonun ödeneği reddetmesi ve halkın yakınmalarına çare bulmasını istemesiyle Kral, Parlamentoyu feshetti. Birkaç kez seçilen ve ardından dağıtılan Parlamentolar sonucunda Kral, Parlamentoyu dağıtmadı ve istekleri kabul etti. Böylelikle 1628 Petition of Rights imzalandı. Buna göre, kimsenin Parlamentonun kararı olmadıkça vergi ödemek zorunda olmadığı ilkesi bir kez daha ilan edilmiş oldu. I.Charles dönemi ve devamındaki süreç zorluklarla geçen İngiltere, II.Charles ile tekrar istikrar kazanmıştır. 1679 Habeus Corpus Act'ın imzalanmasıyla, kanun dışı tutuklananlar ve hapsedilenler birtakım güvencelere sahip olmuştur.

1689 Bill of Rights

Kralın Katolik veya Protestan olması, XVII. yüzyılda İngiltere için son derece önemliydi. Belli bir kesim Katolik Kral isterken, kalan kesim Protestan Kralı kendi çıkarları doğrultusunda istiyordu. Bunu fırsat bilen Parlamento, Katolik Kral James yerine kralın kızı ve aynı zamanda Protestan olan Mary ile kocası William'ın tahta geçmesini sağlamış, ancak belirli şartlara bağlamıştır. Bu şekilde 1689 Bill of Rights imzalandı. Buna göre; on dördüncü yüzyıldan on altıncı yüzyıla kadar Avam Kamarası üyeleri, Kralın çıkarlarına ters düşen söz ve oylarından dolayı soruşturmayla maruz kalıyorlardı. Bu, Parlamentonun görüşmelerine ve söz hürriyetine aykırıydı. 1689 Bill of Rights ile Parlamentodaki görüşmelere ve söz hürriyetine

Parlamentonun kendisinden başka hiçbir makamın karışamayacağı kabul edilmiştir. Kralın keyfi olarak bu eylemleri yapmasının önü kesilmiştir. Bu şekilde günümüzde var olan "Yasama Sorumsuzluğu (Teşrii Mesuliyet)" doğmuştur.

Yasama sorumsuzluğu dışında kanunsuz vergi alınamayacağı, serbest Parlamento seçimleri, devamlı Parlamento, Kralın keyfi olarak kanunları askıya almasının önüne geçilmesi, Parlamento izni olmaksızın ordu toplanamayacağı gibi hükümler öngörülüyordu. Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde kısmen benzerlik gösteren, Protestanların kendi korunmaları için silah bulundurma hakkı da bu belgeyle sağlanmıştır. Ayrıca Parlamento vergi toplanmasına izin vermeden önce, yapılması düşünülen harcamaların ayrıntılı dökümünü istemeye başladı. Böylelikle, günümüzden tanıdığımız "bütçe" uygulaması doğdu.

1689 Bill of Rights'ın Amerika Birleşik Devletleri Anayasasını büyük ölçüde etkilemesi, bu belgenin önemini artırmaktadır.

İngiliz Hukuku kendine özgü bir yapıya sahip olsa da, geçmişte "Güneşi Batmayan İmparatorluk" olarak anılmasının doğal bir sonucu olarak, başta "Eski İngiliz Sömürgeleri" olmak üzere pek çok ülke İngiliz Hukukundan etkilenmiştir.

KAYNAKÇA:

- 1.AYBAY Aydın, AYBAY Rona ve PEHLİVAN Ali, Hukuka Giriş, Der Yayınları, İstanbul 2020
- 2.BAKIRCI Fahri vd., Parlamento Hukukuna Giriş, Lykeion Yayınları, Ankara 2020
- 3.AYBAY Rona, İnsan Hakları Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2019
- 4.GÖZLER Kemal, Anayasa Hukukunun Genel Esasları Ders Kitabı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2020

Genel Hatlariyla Tutuklama Tebdiri

YAZAN: FURKAN KILINÇER

İlgili düzenlemeye göre suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. CMK m.101/1'e göre "Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanığın tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir."

Tutuklama, diğer koruma tedbirlerine göre kişiyi özgürlüğünden daha uzun süre alıkoyması nedeniyle koruma tedbirleri içerisinde en ağır olanıdır. Bundan dolayı da sıkı kanuni şartlara bağlanmıştır. Tutuklama tedbirine ancak kanuni şartların varlığı halinde başvurulmalıdır. Şartlar gerçekleşse dahi tutuklama tedbirine başvurulması bir zorunluluk değildir. CMK'nın 100. maddesinde şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı **verilebilir** denilmek suretiyle tutuklama tedbirinin ihtiyari niteliği vurgulanmıştır.

Tutuklama kararı verilebilmesi için şu üç temel şartın birlikte gerçekleşmiş olması gerekir. Bunlar; kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut deliller, bir tutuklama nedeninin varlığı ve ölçülülük ilkesine uyulmuş olmasıdır.(2) Bu şartlar açıklanmadan önce şüphe kavramı üzerinde durulmalıdır.

Ceza Muhakemesi açısından 4 farklı şüphe türü vardır. Basit şüphe; şüphenin en hafif derecesidir, dayandığı deliller basit, yetersiz veya sayıca az olan şüphe türüdür, soruşturma evresinin başlaması için gerekli olan şüphe türüdür.

Makul şüphe; hayatın akışına göre somut olaylar karşısında genellikle duyulan şüphedir, ihbar veya şikâyeti destekleyen emarelerin var olmasının yanında şüphe de somut olgulara dayanmalıdır. Yeterli şüphe, şüphelinin söz konusu suçu işlemiş olma ihtimalinin işlememiş olma ihtimalinden daha fazla ve güçlü olmasıdır, kamu davasının açılabilmesi için aranan şüphe yeterli şüphedir. Şüphenin en ağır derecesi ise kuvvetli şüphedir. Bu şüphe türü kişinin suç işlemiş olduğu konusunda objektif bir gözlemciyi ikna etmeye yeterli bilgilerin var olması durumudur.(3)

Tutuklama, suç işlendiğine dair hakkında kuvvetli şüphe bulunan kişinin özgürlüğünün kesin hükümden önce hâkim kararı ile geçici olarak kaldırılmasıdır.(1) Kişi özgürlüğünü kısıtlayan en önemli koruma tedbiri olan tutuklama tedbiri 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100 ila 108. maddelerinin yanında bu koruma tedbirinin bir temel hak ve özgürlük olan kişi hürriyetine müdahale niteliği taşımasından dolayı Anayasa m.19/4'te de düzenlenmiştir.

a)Kuvvetli Suç Şüphesi

Her şeyden önce tutuklama tedbirinin uygulanabilmesi için kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin olması gerekmektedir (m.100/1). Bundan dolayı sadece soyut şüpheyeye dayanan tutuklama kararları hukuka aykırıdır. Kamu davasının açılması için gereken şüphe yeterli şüphedir. Tutuklama tedbirine başvurulması için kamu davası açılmasının ön koşulu olan yeterli şüphe eşiğinin geçilmesi gerekir. Bundan dolayı Cumhuriyet Savcısı'nın istemi doğrultusunda tutuklama tedbirine hükmedildikten sonra Cumhuriyet Savcısı tarafından delil elde edilememesi nedeniyle kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilirse kuvvetli suç şüphesinin varlığı şartına dikkat edilmediği açık bir şekilde görülecektir.

b)Tutuklama Nedenlerinden Birinin Varlığı

CMK m.100/2'ye göre şüpheli veya sanığın kaçacağı veya saklanacağı yönünde şüphe uyandıran somut olgular varsa ya da şüphelinin veya sanığın davranışları delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme veyahut tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa tutuklama nedeni var sayılabilir.

Aynı maddenin 3.fıkrasında ise katalog suçlarda tutuklama tedbiri düzenlenmiştir. Bu suçlar söz konusu olduğunda tutuklama tedbirine başvurulması için kuvvetli şüphenin varlığı yeterlidir. Ayrıca şüpheli veya sanığın kaçma veya delilleri karartma şüphesinin varlığı aranmaz. Belirtmek gerekir ki bu suçlar açısından da tutuklama tedbiri ihtiyari niteliktedir. Bu nedenle maddede sayılan suçların işlenmiş olduğu her durumda tutuklama tedbirine başvurulması bir zorunluluk değildir.

c)Ölçülülük İlkesine Uyulması

İlgili maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde "işin önemi verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez" denilmek suretiyle ölçülülük ilkesi vurgulanmıştır. Aynı doğrultuda Alman Ceza Kanunu'nda da

"tutuklama işin önemi ile ve hükmedilecek ceza ile orantılı değilse tutuklama kararı verilmez" denilmektedir. CMK m.101/1'e göre uygulanması gereken asıl tedbir adli kontrol tedbiridir, bu tedbirin yetersiz kalması durumunda istisnai nitelikte olan tutuklama tedbirine başvurulabilir. Tutuklama tedbirinin sağlayacağı faydaya adli kontrol tedbiri ile ulaşılmasının mümkün olduğu durumda tutuklama tedbirine hükmedilmesi ölçülülük ilkesinin ihlal edildiğini gösterecektir.

Tutuklama kararının verilebilmesi için bu üç temel şart dışında bazı şartlar da vardır. CMK m.100/4'te sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez denilmiştir. Benzer şekilde Çocuk Koruma Kanunu'nda da on beş yaşını doldurmamış çocuklar hakkında üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiilden dolayı tutuklama kararı verilmesi yasaklanmıştır. Başka bir yasak da CMK m.246 uyarınca gaip veya kaçak olan sanığa tutuklamama güvencesi belgesi verilmesi halinde gündeme gelmektedir.

Tutuklama tedbiri tutuklanan kişinin yakınlarına bildirilmelidir. CMK m.107'ye göre; tutuklamadan ve tutuklamanın uzatılmasına ilişkin her karardan tutuklunun bir yakınına veya belirlediği bir kişiye, hâkimin kararıyla gecikmeksizin haber verilir. Ayrıca, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek kaydıyla, tutuklunun tutuklamayı bir yakınına veya belirlediği bir kişiye bizzat bildirmesine de izin verilir.

Tutuklama kararına karşı itiraz yolu açıktır. Bu karara karşı CMK'nın 268.maddesinde öngörülen itiraz yolu işletilir. İlgili maddeye göre; hâkim veya mahkeme kararına karşı itiraz, kanunun ayrıca hüküm koymadığı hâllerde 35. maddeye göre ilgililerin kararı öğrendiği günden itibaren yedi gün içinde, kararı veren mercie verilecek bir dilekçe veya tutanağa geçirilmek koşulu ile zabıt kâtibine beyanda bulunmak suretiyle yapılır. Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında yetkili merciiler belirtilmiştir.

Tutuklama süresi CMK m.102'de ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Belirtilen süreler azami sürelerdir. Tutuklama tedbirinin bu sürelerin sonuna kadar sürdürülmesi şart değildir. İlgili maddenin özeti aşağıdaki şekilde gibidir:(4)

	Ağır Ceza Mahkemesinin Görev Alanına Giren Suçlar	Ağır Ceza Mahkemesinin Görev Alanına Girmeyen Suçlar	TCK'nın 2. Kitap 4. Kısım 4, 5, 6 ve 7. Bölümünde Tanımlanan Suçlar ile TMK Kapsamına Giren Suçlar ve Toplu Olarak İşlenen Suçlar
Süre	2 Yıl	1 Yıl	2 Yıl
Uzatma Süresi	Uzatma süresi toplam 3 yılı geçemez.	6 Ay	Uzatma süresi toplam 5 yılı geçemez.
Soruşturma Aşamasında Süre	1 Yıl	6 Ay	1 Yıl 6 Ay
Uzatma Süresi			6 Ay
Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmamış çocuklar bakımından bu süreler yarı oranında uygulanır.			
Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış çocuklar bakımından bu süreler dörtte üç oranında uygulanır.			

CMK'nın 141 ila 144.maddelerinde koruma tedbirleri nedeniyle hükmedilecek tazminat hakkında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu kapsamda 141.maddede tazminata hükmedilebilecek haller belirtilmiştir. Bu hallerin somut olayda mevcut olması durumunda kişiler maddî ve manevî her türlü zararlarını, bu madde hükümleri uyarınca devletten isteyebileceklerdir. CMK'nın 142/1. maddesinde karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgiliye bildirildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu süreler hak düşürücü nitelikte olduğundan, uyulması zorunlu olup, herhangi bir şekilde uzatılması da mümkün değildir.(5) CMK'nın 142/2. maddesi uyarınca; istem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanacaktır. Haksız tutuklama nedeniyle uğranılan zararın hesaplanmasında haksız tutuklama olmasaydı kişinin malvarlığının göstereceği durum ile hâlihazırda gösterdiği durum arasındaki fark esas alınmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Şahin, Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku,2020
2. Yenisey, Nuhoglu, Ceza Muhakemesi Hukuku, 2020
3. GÜLTEKİN, Ö., Ceza Muhakemesi Hukukunda "Şüphe" Kavramı, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 46, Haziran 2010, Sayfa: 121-138
4. CMK Görevlendirmeleri İçin Uygulamada Rehber El Kitabı - www.diyarbakirbarosu.org.tr
5. Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat - Gürsel YALVAÇ

5816 Sayılı Atatürk'ü Koruma Kanunu'nun Meclis Tutanakları Çerçevesinde İncelenmesi

YAZAN: ALİ KAAN KARAKAŞ

Fransız hukukunda karşımıza çıkan ve Amerika Kıtası'ndan Avrupa'ya, Avrupa'dan Orta Doğu, Asya ve Afrika'ya kadar uzanıp kabul gören "lese majeste" kavramı, hüküm süren bir hükümdarın (devlet başkanı, başbakan, kral, kraliçe) onuruna veya devlete karşı işlenen kötü davranışlı suçların engellenmesine yönelik bir kavramdır. Bu davranış ilk olarak eski Roma Cumhuriyeti'nin onuruna karşı bir suç olarak sınıflandırılmıştır. Hükümdarlık veya Geç İmparatorluk döneminde, imparatorlar seleflerinin cumhuriyetçi tuzaklarını ortadan kaldırarak devleti kendileriyle eşitlemeye başladılar ve imparatorlar "divus" olarak tanrılaştırıldı. Tanrılaştırılmış imparatorlar, devlet kültürünün tanrılarına tanınan aynı yasal korumaya sahiptiler. Tanrı hükümdarlık anlayışının yerine Hristiyanlık geçtiğinde aslında monarşik bir gelenek olan koruma kültürü hali hazırda iyice yerleşmişti. Feodal Avrupa'da, bazı suçlar kasten krala karşı yöneltilmemiş olsalar bile "lese majeste" olarak sınıflandırıldı. Buna en iyi örnek kalpazanlıktır. Çünkü madeni paralar hükümdarın heykelini ve/veya armasını taşıdığı için bu şekilde sınıflandırılmıştır. Avrupa'da mutlak monarşinin ortadan kalkmasıyla birlikte "lese majeste", daha az suç olarak görülmeye başlandı. Bununla birlikte bir zamanlar "lese majeste" suçu olarak sınıflandırılacak bazı kötü niyetli eylemler günümüzde vatana ihanet olarak kovuşturulabilir. Daha sonraları büyük güçler olarak ortaya çıkan cumhuriyetlerde ise bu suçların genellikle devletin en yüksek temsilcilerine karşı bir suç olarak sınıflandırıldığını söylemek mümkün.

Modern Türkiye'de "lese majeste" Kavramının 5816 Sayılı Kanun ile Vücut Bulması

Olayların Gelişimi

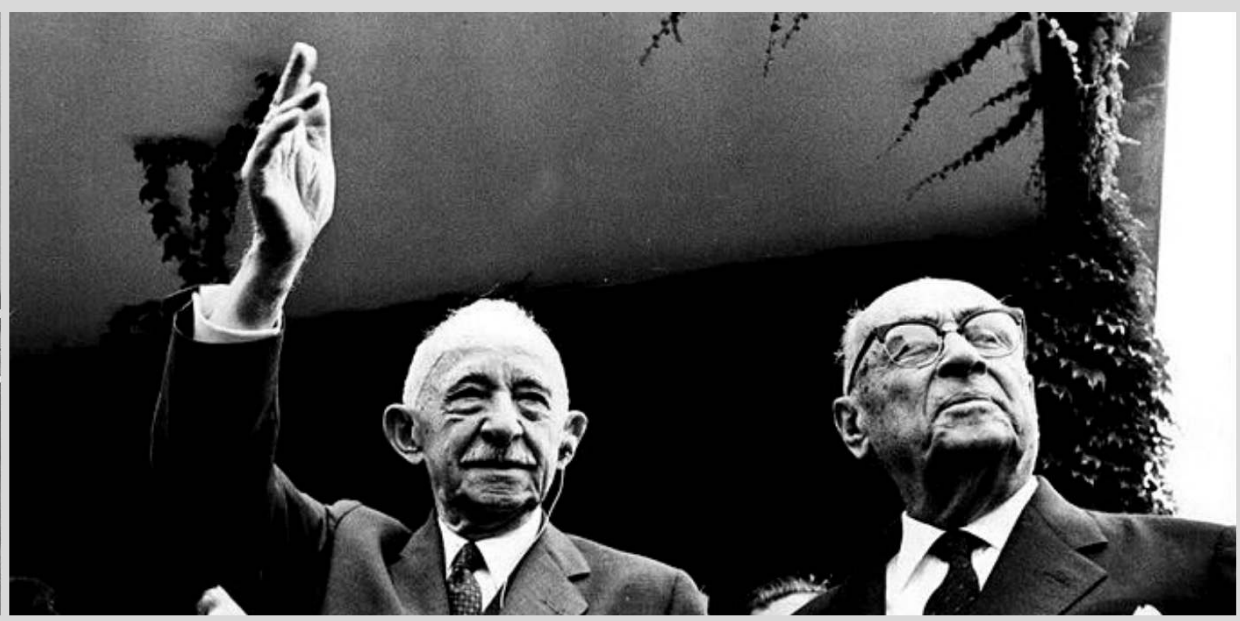
"Ticaniler" olarak adlandırılan bir grubun 1951 yılının başlarında Atatürk'ün büst ve heykellerine saldırarak tahrip etmesi eylemleri başlamıştır. Ticaniler, en çok ses getiren eylemlerini 1951 yılının Şubat ayında gerçekleştirmişlerdir. 27 Şubat 1951 günü Kırşehir'deki bir Atatürk büstü Ticaniler tarafından parçalanmıştır. Bu eylemi yenileri izlemiş ve kısa süre içerisinde ülkenin çeşitli bölgelerinde 20 kadar Atatürk büst ve heykeli tahrip edilmiştir. Cumhurbaşkanı Bayar,

Kırşehir'deki büste yapılan saldırıya tepki olarak, Çankaya'da Atatürk Köşkü'nde bulunan büstü Kırşehir'e göndermiş ve büst törenle açılmıştır.

Atatürk heykellerine yapılan bu sistemli saldırılar, Demokrat Parti yöneticilerini tedirgin etmiştir. DP kurmayları, saldırıların Atatürk heykelleri üzerinden rejime karşı olduğu sonucuna varmış, ayrıca bu eylemlerin kendilerine "mürteci" damgası vurma amacıyla girişilmiş bir komplo olmasından derin kaygı duymuşlardır. Bu kaygılar, DP yöneticilerini Atatürk'ün resim, büst, heykellerini ve Atatürk hakkındaki eserleri kanun yoluyla koruma ve böylece bu eylemlere son verme çözümüne itmiştir. DP yöneticileri, bu kanunla hem Atatürk'ün heykellerini ve reformlarını korumayı, hem de "DP Hükümeti'ne iftira edilmesini" önlemeyi amaçlamışlardır. Bu yasal düzenleme ile ilgili ilk somut adım 4 Mayıs 1951 tarihinde atılmış ve Demokrat Parti, Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun tasarısını Meclis'e sunmuştur. Tasarı, henüz Genel Kurul'a gelmeden, Adalet Komisyonu'nda muhalefetle karşılaşmış ve tartışmalara neden olmuştur. Demokrat Partili komisyon üyelerinin önemli bir kısmı tasarıya karşı çıkarken CHP'li üyeler de tasarının sadece yaptırım içeriyor olmasını eleştirmişler, daha kapsamlı bir yasa tasarısı talep etmişlerdir. Tasarı, komisyondan ancak 7 ret oyuna karşı 9 kabul oyuyla geçebilmiştir.

Meclis Tutanaklarının Özetle İncelenmesi

Başbakan Adnan Menderes, tasarıyı Meclis gündemine getiren hükümetin başkanı olarak tasarıyı savunmuş, yasanın Atatürk'ün değerleri ve inkılaplarını korumayı amaçladığını, fikir ve ifade özgürlüğünü değil "hakareti" kısıtlayacağını ve söz konusu Atatürk olursa kişiye özel kanun çıkartılabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca Adalet Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu, kanun tasarısının lehinde konuşan ender vekillerdendir. Nasuhioğlu, tasarının anayasa ve eşitlik ilkesine aykırı olmadığını savunmuş, amacının Atatürk'ün büstlerine ve değerlerine saldırıları engellemek olduğunu ifade etmiştir. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu ise kanunun gerekli olduğunu savunurken ileride Atatürk'ü eleştirdiği için "kazaya uğrayarak" yargılanabilecek kişiler olabileceğini, ancak bunların az sayıda gerçekleşebilecek hatalar olacağını ifade etmiştir. Dönemin meclis tutanakları incelendiğinde kanunun hazırlanma aşamasının incelenip sık dokunduğunu görüyoruz. Örneğin kanunun

"Yalnızca Atatürk'ün manevi hatırasına hakaret ve sövme gibi sözlü suçların yanında, özellikle bu kanunun ortaya çıkmasındaki en önemli unsur olan Atatürk büstüne yapılan fiziki saldırılara da cezai yaptırımların uygulanmasına karar verilmiştir. "

hüküm kısmı açık ve net bir şekilde "Atatürk'ün; hâtırasına hakaret eden veya söven kimse bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." diye belirtilmiştir. Yasa koyucular, sadece yaşayanlara karşı yapılacak himayeyi düşünmemiş; fiziki varlıkları sona eren hüviyetlere karşı tecavüzleri de ceza müeyyidesine bağlamış ve manevi varlığı da "hâtıra" kelimesi ile kısa fakat gayet anlaşılır bir biçimde 480, 482 ve 488'inci maddelerin unsurları ile ifade etmiştir. Yalnızca Atatürk'ün manevi hatırasına hakaret ve sövme gibi sözlü suçların yanında, özellikle bu kanunun ortaya çıkmasındaki en önemli unsur olan Atatürk büstüne yapılan fiziki saldırılara da cezai yaptırımların uygulanmasına karar verilmiştir. Meclis tutanaklarına göre bu maddeyle ilgili karşıt görüşler ortaya çıkmıştır. Örneğin, "Atatürk Kanunu gayesinin tam aksi bir netice doğuracak mahiyettedir. Yani malûm hâdiseleri önleyecek mahiyette olmayıp bilâkis o gibi hâdiseleri artıracaktır.", "Bu kanun yalnız tarikat mensuplarını değil daha birçoklarını da menfi propagandaya sevk edebilecektir." Fakat karşıt görüşler dile getirildikten sonra kanunun ceza kanunu çerçevesinde olmasına dair öneriler sunulmuştur: "Ceza Kanunu çerçevesinde olursa bu mahzurlar bertaraf edilmiş olacaktır." Ek olarak da şu madde eklenmiştir: "Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçları işlemeye başkalarını teşvik eden kimse asıl fail gibi cezalandırılır." Esasında bu maddenin eklenmesiyle provokatörlük faaliyetleri ve halkı galeyana getirme girişimlerini engellemeye yönelik olduğu beyan edilmiştir. Meclis'te karşıt görüş içerisinde olan Demokrat Parti Konya Milletvekili Abdurrahman Fahri Ağaoğlu da tasarıya karşı olan milletvekillerindendir. Ağaoğlu'na göre Ceza Kanunu zaten avukatları, hâkimleri ve savcılarını bile aciz bırakacak kadar karışıkken, üzerine yeni eklemeler

yapmanın demokratikleşmeyi olumsuz yönde etkileyeceğini savunmuştur. Ağaoğlu'na göre öncelikle faşist ülkelerden alınmış olan kanunlar değiştirilmelidir.

Erzurum Milletvekili Emrullah Nutku, konuşulan kanunun ne derece önemli olduğunu şöyle belirtmiştir: "Muhterem arkadaşlar; evvelâ şunu arz edeyim ki, memleketin umumi şuurunda yer almış çok ehemmiyetli bir meselenin müzakeresindeyiz. Bu itibarla hâdiseyi böyle gayet basit olarak geçiştirivermenin imkânı yoktur."

Ayrıca aynı milletvekili gerekçelerini sunarak Atatürk aleyhine işlenecek suçların ağır hapis cezasıyla cezalandırılması gerektiğini belirtmiştir. Gerekçesi ise şöyledir: "Büstlere veya heykellere vakıa olan tecavüzlerin ağır hapis cezası ile cezalandırılmasının bir hikmeti vardır. Bilirsiniz ki hâkimler bu hadiselere suç ağır hapsi istilzam ettiği takdirde tevkif yapabilirler. Ama iş hapis cezası olunca bu tevkifi yapma hâkim için biraz güçleşir. Biz, Atatürk'ü temsil eden heykellere, abidelere vakıa tecavüzü veyahut şuurlu, toplu, maksatlı bir tecavüzü ağır hafif cezaya bırakırsak bunun bazı mahzurları olduğunu düşünmeliyiz."

Tutanakları incelediğimizde belki de diğer mebuslardan farklı bakış açısına sahip olan kişi Zonguldak Milletvekili Muammer Alakant'dır. "Atatürk bizim himayemize, bizim korumamıza muhtaç değildir, tarih bu yönden çoktan hükmünü vermiştir. Bizim yapacağımız şey, memlekette sükûn ve emniyeti muhafaza etmekten ibarettir."

Alakant'ın konuşması sonrası yaşanan birkaç itiraz sonrasındaysa oylama oldukça kısa sürmüştür. Açık oylama şeklinde gerçekleşen oylamayla birlikte Atatürk'ü Koruma Kanunu 31 Temmuz 1951'de Resmî Gazete'de yayımlanmış ve böylelikle yürürlüğe girmiştir.

UYGULANACAK HUKUKUN BELİRLENMESİ ÜZERİNE İNCELEME

YAZAN: DOĞUKAN COŞKUN

Her geçen gün değişen ve gelişen teknoloji ile birlikte insan yaşamının da bununla beraber değişimi ve gelişimi mutlak kaçınılmaz hale gelmiş ve insan, teknolojiyi yaratmakla kalmayıp aynı zamanda bunun hakkını ve sahipliğini de üstlenmek isteyen hale gelmiştir. Sadece maddi mallar alanında da kalmayan bu hak iddiası insanın fikri kabiliyeti ve çabası ile ortaya koyduğu tüm ürünlerde yani gayri maddi mallar üzerinde de söz konusu hale gelmiştir. İnsanlar, fikri kabiliyetleri ile ortaya ürünler koymaya başlayarak ve bu ürünler vasıtasıyla ekonomik alana da giriş yaparak fikri olarak ortaya çıkardıkları ve piyasaya sundukları ürünler ile maddi kazanç elde etmeye başlamışlardır. Fikri ve sınai haklar bu temel mantık üzerinde birleşerek günümüzde ayrı bir hak ve mülkiyet türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Haklar konusunda gündeme gelen uyumsuzluklar haliyle fikri ve sınai haklar çerçevesinde de ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar marka, patent, faydalı model vb. fikri ve sınai haklar özelinde ihtilaflar için öngörülüş düzenlemeler bulunsada bu ihtilaf içerisinde yabancılık unsuru eklendiğinde düşünme metodu ve uygulanacak hukuk mantığında farklılıklar görülmektedir. Marka, patent, faydalı model, coğrafi işaretli ürün, endüstriyel tasarım, fikir-sanat eserleri gibi fikri ve sınai haklar üzerinde yabancılık unsuru barındıran bir ihtilaf olduğunda, bu hususta hem hak sahibi kişiler bakımından hak mahrumiyeti yaşanmaması hem de uygulanacak hukuk nezdinde belirleme yapmak bakımından çeşitli sorunlar yaşanabilmektedir. Yazının ilerleyen bölümlerinde MÖHUK çerçevesinde fikri mülkiyete ilişkin haklar ve sözleşmeler nezdinde yabancılık unsuru taşıyan uyumsuzluklarda uygulanacak hukukun belirlenmesi üzerinde durulacaktır.

Fikri Mülkiyete İlişkin Haklar İçin Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi:

Fikri mülkiyet hakları konusunda çıkan yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklarda, kural olarak korumanın talep edildiği ülke hukukunun uygulanması kabul edilmiştir. “MÖHUK m.23 uyarınca, fikri mülkiyete ilişkin haklar, hangi ülkenin hukukuna göre koruma talep ediliyorsa o hukuka tabidir.” (Akıncı, 2020, s.76) MÖHUK, koruma ülkesi hukukunun uygulanmasını temel almıştır.

“Koruma devleti hukuku (lex loci protectionis), içinde yabancılık unsuru bulunan fikri hak ihtilaflarında, ortada korunmaya değer bir fikri hakkın bulunup bulunmadığına, eğer korunmaya değer bir fikri hak var ise bu hakkın sahibinin kim olduğuna ve sahibi de belirlendikten sonra eğer iddia edilen bir fikri hak ihlali söz konusu ise gerçekten iddia edildiği gibi ortada bir fikri hak ihlalinin bulunup bulunmadığına karar veren hukuktur.”(Çelikel, Erdem, 2016, s.333)

“Fikri mülkiyet haklarına ilişkin ihtilaflarda, fikri hakkın

korunmasını talep için dava açan davacı, sahip olduğunu iddia ettiği fikri hakkın hangi devletin hukukuna göre korunmasını talep ediyor ise o devletin hukuku, ihtilafın çözümüne uygulanacaktır.”(Çelikel, Erdem, s.335)

Bir fikri hak, her zaman için tek bir ülkede korunmuyor olabilir. "Bir fikri hakkın birden fazla ülkeden korunması durumunda, söz konusu hak birden fazla ülkede korunduğu için, hangi ülke hukuku daha uygun koruma sağlıyorsa, davacı bu hukuka göre koruma talep edebilir. Nitekim bu sebeple, MÖHUK m.23'de, *"korumanın talep edildiği ülke hukukunun"* uygulanacağı belirtilmiştir." (Akıncı, s.77) Örneğin, bir marka birden fazla ülkede tescil edilmiş olabilir. Bu halde markaya ilişkin bir davada uygulanacak hukuk tescil edildiği yani koruma talep edildiği ülkelerden birinin hukuku olabilir. Bu durumda, uygulanacak hukuk bakımından seçim, daha uygun koruma sağlama bakımından yapılabilir.

Sonuç olarak, MÖHUK m.23/1 kapsamında fikri mülkiyete ilişkin haklara uygulanacak hukuk için koruma talep edilen ülkenin hukuku öngörülmüştür. Buradan hareketle, milletlerarası sözleşmelerde fikri mülkiyete ilişkin haklarda ülkesellik prensibinin söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Fikri hakların ülkelerin ekonomik durumlarına etkisi ülkesellik prensibinin temel alınmasında etkili olmuştur. Marka, patent, faydalı model, endüstriyel tasarım gibi fikri mülkiyete ilişkin haklar tescil edildikleri ülkelerin bir değerleri gibi görülmekte olduğundan ülkelerin bu konudaki tutumu da koruma talep edilen devletin hukukunun uygulanmasında etkili olmuş ve ülkesellik kuralının zeminini oluşturmuştur. *“Fikri mülkiyet hakları özellikleri dolayısıyla, devletlerin ekonomik sisteminden bağımsız olarak ele alınamaz. Dolayısıyla koruma yeri hukukunun kabulünde devletlerin ekonomik ve siyasi çıkarları da nazara alınmaktadır.”*(Doğan, 2010, s.286)

MÖHUK m.23/2'de ise, tarafların, fikri mülkiyet hakkının ihlalinden doğan talepler için ihlalden sonra mahkemenin hukukunun uygulanmasını kararlaştırabilecekleri belirtilmiştir. Bu hükümde taraflara, fikri hakkın ihlalinden doğan haller için bir hukuk seçimi imkânı tanınmıştır. MÖHUK m.23/2'de, hukuk seçimi hususunda iki tür sınırlama getirilmiştir. Birincisi, taraflar sadece, Türk mahkemeleri önünde açılan ve haksız fiilden doğan fikri mülkiyet hakkının ihlaline ilişkin davada, "Türk hukukunun" uygulanması için seçim yapabileceklerdir. Eğer koruma ülkesi yabancı ise taraflar, yabancı hukukun uygulanması yerine mahkemenin hukukunun uygulanmasını kararlaştırabileceklerdir. Diğeri, hukuk seçiminin yapılma anı bakımından getirilmiş bir sınırlama bulunmaktadır. Hukuk seçiminin yapılabilmesi ancak ihlalin gerçekleşmesinden sonra mümkün kılınmıştır.

"Taraflara tanınan hukuk seçiminden bahsedebilmek için, hakkın ihlal edildiğinin tespit edilmiş olması gerekir. Hakkın ihlalinin varlığının tespiti bakımından hukuk seçiminin kabul edilmesi mümkün değildir." (Doğan, s.287) "Buna göre, fikri mülkiyet hakkının "ihlal" edilmiş olup olmadığı meselesi, hukuk seçiminin konusu yapılamaz. Taraflara, sadece ihlal olayından doğan talepler için hukuk seçimi imkanı verilmiştir. Bu sebeple, taraflarca mahkeme hukukunun seçilmesi durumunda da, davalının fikri mülkiyet hakkını ihlal etmiş olup olmadığı hakkında karar vermek, hangi

hukuka göre koruma talep edilmiş ise, sadece bu hukuka ait bir konudur.” (Nomer, 2017, 22. Baskı, s.313)

“Fikri hakların korunmasında taraflara tanınan ve ancak haksız fiilin ihlalinin sonrasına Türk hukukunun seçilebilmesini sağlayan imkân, davanın açıldığı Türk mahkemesine kolaylık sağlayan bir kanunlar ihtilafı kuralıdır.”(Çelikel, Erdem, s.336)

Fikri Mülkiyet Haklarına İlişkin Sözleşmelere Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi:

MÖHUK, fikri mülkiyet hakları için farklı, fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler için farklı düzenlemeler getirmiştir. Bu bağlamda, MÖHUK m.23, fikri mülkiyet haklarına ilişkin düzenleme getirirken, MÖHUK m.28 ise fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmelere ilişkin düzenleme getirilmiştir.

Fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler, fikri hakların hukuki işlemlere konu edilmesine yöneliktir. Bu tip sözleşmeler fikri mülkiyet hakkının devrine veya fikri mülkiyet hakkının kullanım hakkına ilişkin (lisans sözleşmesi) olmak üzere iki çeşittir. “Devletler hususi hukukuna göre yani uygulanacak hukukun tespiti bakımından sözleşmeler farklılık arz etmemektedir.”(Çelikel, Erdem, s.395) Bu sebeple lisans sözleşmesi, telif sözleşmesi veya franchising sözleşmeleri gibi fikri mülkiyet haklarına ilişkin hükümler içeren sözleşmelerde, taraflar uygulanacak hukuku serbestçe belirleyebilirler.

Fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler için getirilen MÖHUK m.28/1 uyarınca fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler bakımından tarafların seçtikleri hukukun uygulanması öngörülmüştür. “Fikri haklara ilişkin sözleşmelere uygulanacak hukukun tespitine pozitif düzenlemelerde yer veren ülke hukuklarında, sözleşmeden doğan borç ilişkilerine uygulanacak hukuka ilişkin genel kurallardan ayrılma gereği duyulmamış ve ilk derece bağlama kuralı olarak taraf iradelerine yer verilmiştir.”(Doğan, s.320) Buradan hareketle MÖHUK m.24 (sözleşmeden doğan borç ilişkilerinde uygulanacak hukuk) çerçevesinde kabul edilen ilke burada da aynen uygulama alanı bulmaktadır. Sözleşmeden doğan borç ilişkilerinde tarafların seçtikleri hukukun uygulanması öngörüldüğünden fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler bakımından da aynı esas benimsenmiştir.

MÖHUK m.28/2’de tarafların hukuk seçimi yapmamış olduğu hallerde uygulanacak hukukun belirlenmesine dair bir düzenleme getirilmiştir. Bu hükme göre, fikri mülkiyet hakkına ilişkin bir sözleşme hakkında tarafların bir hukuk seçimi yapmamış olması halinde, fikri mülkiyet hakkını veya onun kullanımını devreden tarafın sözleşmenin kuruluşu sırasındaki işyeri, bulunmadığı takdirde mutad meskeni hukuku uygulanır. Fikri mülkiyet hakkının devrini konu alan sözleşmelerde, hakkını devreden tarafın mutad meskeni ile sıkı ilişkisinin olduğunu karine olarak kabul etmiştir. “Tabii ki, hâkim somut olaya ilişkin yapacağı değerlendirme sonucunda borç ilişkisinin hakkı devreden tarafın mutad meskeninden başka bir hukuk ile sıkı bağlantısının olduğunu tespit eder ise, objektif bağlama kuralı olarak bu yer hukukunu nazara alacaktır.”(Doğan, s.320) Sonuç olarak burada hâkim, halin tüm şartlarına göre uygulanacak hukuk konusunda somut olay üzerinde belirleme yapmaya yetkin kılınmış olduğundan uygulanacak hukuku bu değerlendirmesine göre belirleyebilir. Aslında burada fikri mülkiyet haklarına ilişkin sözleşmeler hususunda özel bir düzenleme getiren MÖHUK m.28, genel kural olan MÖHUK m.24 ile aynı esası benimsemiş gözükmektedir.

“Kanun, 28. maddesinde yer alan hükmün, sadece fikri mülkiyet hakları üzerinde borç doğuran sözleşmelere uygulanacağını açıkça ifade etmiştir. Buna göre, akit statüsü sadece taraflar arasındaki sözleşmeye ilişkin, sözleşmenin meydana gelişi, geçerliliği, içeriği, yorumu, sözleşmenin ihlalinin veya ifanın yerine getirilmemesinin hukuki sonuçları gibi meseleleri kapsamaktadır. Tasarrufi işlemler ise koruma ülkesinin hukukuna tabi olmaktadır. Bu çerçevede, koruma ülkesi hukuku, sözleşmenin üçüncü kişilere etkisine de uygulanır.” (Nomer, 2017, s.354)

MÖHUK m.28’in üçüncü fıkrası işçinin, işi kapsamında ve işinin ifası sırasında meydana getirdiği fikri ürünler üzerinde uygulanacak hukukun belirlenmesini düzenlemektedir. Burada, işçinin işi kapsamında ve işinin ifası sırasında meydana getirdiği fikri ürünler üzerindeki fikri mülkiyet haklarıyla ilgili sözleşmelere MÖHUK m.27’de düzenlenen iş sözleşmesinin tabi olduğu hukukun uygulanacağı belirtilmektedir. “Kanunda açıkça belirtildiği üzere fikri ürünlerin iş sözleşmesinin yerine getirilmesi çerçevesinde yapılmış olması ise, üçüncü fıkranın uygulanabilmesinin temel şartıdır.”(Çelikel, Erdem, s.404) Bu nedenle, işi ile bağlantılı olmayacak şekilde işçinin meydana getirmiş olduğu ürünler için iş sözleşmesinin tabi olduğu hukuk uygulanamaz. Sonuç olarak burada, işçi ile işveren arasındaki akitler, m.27 hükmüne paralel şekilde iş sözleşmesinin bir tezahürü olarak kabul edilmiş ve bu tür akitlerde iş sözleşmesinin tabi olduğu hukukun uygulanacağı öngörülmüştür.

“İşçinin iş ilişkisi sırasında yaptığı buluşlar üzerinde hak sahibi olup olamayacağı, işverenin hakları ve bildirim yükümlülükleri gibi konular, taraflar arasındaki iş sözleşmesine uygulanacak hukuka göre çözümlenecektir.”(Akıncı, s.63)

Eğer işçi ile işveren arasında mevcut iş sözleşmesi gereğince işçinin edimini ifası kapsamında ortaya çıkarmış olduğu bir ürün mevcut olup fikri mülkiyet işverene aitse MÖHUK m.28/3 çerçevesinde bir değerlendirme yapmak ve uygulanacak hukuku bu düzenleme ile belirlemek yerinde olmayacaktır. Çünkü burada işçi, kendi zihni çabasıyla ortaya çıkardığı bir üründen çok işveren ile arasındaki iş sözleşmesi gereğince edimini ifa etmiş karşı taraf konumundadır. Burada fikri mülkiyetin iktisabı hususunda, m.28/3 kapsamında değil, fikri mülkiyete ilişkin haklara uygulanacak hukuk yani m.23 kapsamında karar verilecektir.

Sonuç:

Yukarıda MÖHUK kapsamında fikri mülkiyete ilişkin düzenlemeler üzerinde durulmuştur. Fikri mülkiyet hakları hak sahipleri için ne kadar önem taşıyorlarsa, devletler için de bir o kadar önem taşımaktadır. Bu nedenle, fikri ürünler, yasal düzenlemelerde ülkesel korumaya sahiptirler. MÖHUK’ta fikri mülkiyete uygulanacak hukuk haklar ve sözleşmeler olarak iki başlıkta ele alınmış ve bu bağlamda farklı hukukların uygulanması düzenlenmiştir. Bu yazıda, düzenlemelerin içeriğine ve detayına değinmeye çalışılmıştır. Ülkelerin gelişimi ve kalkınması adına insanların zihni kabiliyetleri çerçevesinde ortaya çıkardıkları ve çoğu zaman katma değer yaratarak meydana getirdikleri ürünlerin korunması oldukça kıymetlidir. Bu husus özellikle inceleme konumuz ile bağdaşan yabancılık unsuru içeren hallerde çok daha ön plana çıkmaktadır. MÖHUK çerçevesinde incelenen fikri mülkiyet başlığı bu mantıkla değerlendirildiğinde hem kanunlar ihtilafı bağlamında çıkacak sorunların daha kolay aşılması hem de özellikle fikri mülkiyete ilişkin haklar cihetinden hak sahiplerine koruma sağlama ve hak kayıplarını önleme hususunda kanunlar ihtilafı kurallarını doğru ve yerinde uygulama açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA:

- 1-2.Prof.Dr. Ayşel Çelikel, Prof.Dr. B. Bahadır Erdem, 14.Bası, 2016-İstanbul
- Prof.Dr. Ergin Nomer, Devletler Hususi Hukuku, 21.Bası, 2015-İstanbul
- Prof.Dr. Ziya Akıncı, 1.Baskı, Temmuz-2020
- Ömeroğlu, Ekin, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlaline Uygulanacak Hukukta “Soft Law” Tarafından Hukuk Seçimine Yer Verilmesi, 26.03.2020, İstanbul Üniversitesi Yayinevi, Araştırma Makalesi
- Prof.Dr. Cemal Şanlı, Milletlerarası Özel Hukuk, 3.Bası, 2014-İstanbul
- Prof.Dr. Vahit Doğan, Milletlerarası Özel Hukuk, 1.Baskı, 2010

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Erla Hlynisdóttir ve İzlanda Kararı (Uluslararası Anayasa Yargısına Dair Bir Değerlendirme)

Başvuru Numarası: 54145/10

YAZAN: DİLHUN DEVELİ

DAVA KONUSU OLAY

Dava(1), İzlanda vatandaşı Erla Hlynisdóttir tarafından 31 Ağustos 2010 tarihinde başvuran sıfatı ile açılmış olup; İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. Maddesini (2) dayanak noktası olarak İzlanda Cumhuriyeti aleyhine Mahkeme'ye yapılan bir başvurudan kaynaklanmıştır (no. 54145/10). Başvuran, İzlanda Yüksek Mahkemesi'nin 11 Mart 2010 tarihli kararının, AİHS 10.Madde uyarınca(3) "demokratik bir toplumda gerekli olmayacak şekilde" ifade özgürlüğü hakkına müdahale ettiğini iddia etmiştir. 6 Eylül 2012 tarihinde başvuru Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Başvuran Bayan Erla Hlynisdóttir, 1978 doğumlu ve Reykjavik'te yaşayan bir İzlanda vatandaşıdır. DV gazetesinde çalışan bir gazetecidir. Davanın çıkış noktası ise şudur: Mayıs 2007 tarihinde İzlanda'da gerçekleşen bir vaka üzerine Cumhuriyet Savcılığı, İzlanda'ya kokain ithal ettiği için iki kişiye karşı bir iddianame yayınlamıştır. Sanıklardan biri olan Bay A ve beraat ettiği sanıklara karşı, Reykjavik Bölge Mahkemesi önünde sürmekte olan cezai takibat hakkında DV gazetesi 5 Temmuz 2007 tarihinde bir makale yayınlamıştır. Bay A'nın gazetenin ön sayfasında mahkeme salonuna girdiğini gösteren bir fotoğraf ve fotoğrafın altında "Korkmuş kokain kaçakçıları" yazan büyük bir başlık ve devamında her iki sanığın suç ortağı tarafından misillemeden korktuğu için onları tanımayı reddettiği yazılmıştır. 21 Ekim 2008 tarihinde Bay A, Reykjavik Bölge Mahkemesi'ne o sırada DV editörü olan S.M.E. aleyhine hakaret davası açmıştır. Yazısında, 5 Temmuz 2007'de DV tarafından yayınlanan gazetenin ön sayfasında yer alan başlığın ("Korkmuş kokain kaçakçıları") ve 9. paragrafta belirtilen pasajın (4) geçersiz ilan edilmesini istemiştir. 26 Haziran 2009 tarihli bir kararla İzlanda Bölge Mahkemesi, başvuran (Bay A) ve editör için karar vermiş; İzlanda Anayasası tarafından güvence altına alındığı gibi özel yaşamın ifade ve korunma özgürlüğüne atıfta bulunmuş olsa da bahsi geçen davayı basın özgürlüğü çerçevesinde değerlendirmiştir. Bay A, İzlanda Bölge Mahkemesinin verdiği karara itiraz etmiş, Yüksek Mahkeme'ye başvurmuştur. Yüksek Mahkeme, 11 Mart 2010 tarihli bir kararla Bölge Mahkemesi kararını bozmuştur. Manevi tazminat, artı faiz tazminatı ve kararın yayınlanma maliyetleri için de bedel ödenmesine hükmetmiştir. Mahkeme gerekçesini

Anayasanın 73. Maddesinden (5) yola çıkarak sanığın bir suçtan suçlu olup olmadığını belirlemenin medyanın değil mahkemelerin rolü olduğuna özel bir ağırlık verilmesi gerekliliğinde temellendirmiştir. Yüksek Mahkeme kararı sonrası Erla Hlynisdóttir başvuran sıfatı ile İzlanda Yüksek Mahkemesi'nin kararı ile ifade özgürlüğü hakkına "demokratik bir toplumda gerekli olmayan" bir müdahale getirdiğinden şikayetçi olmuş ve kararın AİHS'nin 10. maddesini ihlal ettiği iddiasında bulunmuştur.

KARAR ve GEREKÇELERİ

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), itiraz edilen tedbirin, başvuranın 10. maddenin birinci fıkrasında güvence altına alındığı gibi ifade özgürlüğü hakkına bir "kamu otoritesi tarafından müdahale" teşkil ettiği kanaatindedir. Mahkeme, müdahalenin "demokratik bir toplumda gerekli" olup olmadığının halen dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Başvuran tarafın iddiasına göre, İzlanda Anayasası'nın 73. Maddesinin ifade özgürlüğü hakkını güvence altına aldığı ve Sözleşme'nin İzlanda'da yasal kanun olarak dahil edildiği doğru olmakla birlikte, yerel mahkeme Sözleşme hükümlerini, yasalara aykırı bir şekilde uygulamışlardır. Yine başvuran iddiasına göre, Yüksek Mahkeme'nin 11 Mart 2010 tarihli kararında bulunması, devam etmekte olan cezai takibatlar hakkında kamuoyuna bilgi verme konusunda gazetecilik hakkının ihlal edilmesine yol açmıştır. Ceza davalarının kamuya açık olması demokratik toplumların önemli bir özelliğidir. Bay A aleyhindeki ceza davası, polis tarafından el konulan ilaçların miktarı onu İzlanda'daki en büyük kokain vakalarından biri haline getirdiğinden, yüksek profilli bir dava olmuştur. Dolayısıyla dava medyanın dikkatini çekmiş ve kamuoyunun endişe kaynağı haline gelmiştir. Başvuran, gazete makalesinde, Bay A aleyhindeki suçlamalara aykırı herhangi bir iddiada bulunmamaktadır. Başvuran, İzlanda Yüksek Mahkemesi'nin iddianamesine atıf yapılmasının bir ihlal teşkil edebileceğine karar vermesine itiraz etmiştir. DV'de yayınlanan makale bir bütün olarak okunduğunda, Cumhuriyet Savcılığı tarafından Bay A aleyhine getirilen suçlamaları açıkladığı açıktır. Başvuran ayrıca, iyi niyetle ve gerçeklere dayanan bir temelde hareket ettiğini vurgulamıştır. Gazete makalesinde itiraz edilen ifadenin, resmi bir belgeden (iddianameden) kelimesi kelimesine bir alıntı olduğunu da eklemiştir. Davanın davacı tarafında bulunan İzlanda Cumhuriyeti ise ilgili davanın kararında devam etmekte

"Basın ve ifade özgürlüğüne ket vurulması hukukun muhtevası gereği temel değerlerine aykırılık içermekle beraber kamu vicdanını da yaralayan bir husus olarak kendini çeşitli kararlarda göstermektedir."

olan cezai takibatlar hakkında izin verilen yorum sınırlarının, adil yargılanma hakkını etkileme olasılığı bulunan ve mahkemelere halkın güvenini zayıflatabilecek ifadeler kadar uzanamayacağını belirtmiştir.

AİHM değerlendirmesinde, Mahkemeden şikâyet edilen müdahalenin "acil sosyal ihtiyaç" kavramına karşılık gelip gelmediğini belirlemesinin gerekliliğine atıfta bulunmuştur. AİHM'nin mevcut davadaki kararını belirleyen temel faktör, basının demokratik bir toplumda yerine getirdiği temel işlevdir. Bu nedenle, medyanın özel kişilerin karara bağladığı olgusal ifadeleri doğrulamak için olağan yükümlülüklerinden vazgeçilebilmesi noktasında özel gerekçeler gerekmektedir. Değerlendirmede, söz konusu ifadenin gazetenin kendisinden kaynaklanmadığı, ancak resmi bir belgeye dayandığı veya doğrudan alıntı yaptığı durumlarda, böyle bir zemin söz konusu olabileceğidir. Ayrıca, iddianameye özel atıfta bulunarak, makalenin önceki pasajı, Savcılık tarafından talep edilen suçun ve cezanın nesnel tanımını rapor etmiştir. Bunun ışığında makalede yer verilen ifadeler, Mahkemenin görüşüne göre sıradan bir okuyucu tarafından makul bir şekilde anlaşılabilir düzeydedir. AİHM, mütevazı bir gelirle yaşayan gazetecinin "Hükümlü bir gazeteci" olarak anılması ve ifade özgürlüğü hakkı ve izlenen meşru amaçlarla ilgili olarak İzlanda Yüksek Mahkemesi'nin almış olduğu tedbirlerden kaynaklanan kısıtlamalar arasında makul bir orantılılık ilişkisi olmadığı kanaatine varmıştır. Bu düşünceler ışığında, Mahkeme davalı Devletin, başvuranın kamu yararına ilişkin bir konuda raporlama yapan sorumlu bir gazeteciden beklenen titizlikle hareket ettiğini ve kötü niyetle veya başka bir şekilde tutarsız davrandığını yeterince göstermediğini tespit etmiştir.

(2 Haziran 2015 tarihinde)

BU NEDENLERLE MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

DEĞERLENDİRME

İlgili olay ışığında, basın ve ifade özgürlüğü hem AİHS ile hem de ilgili ülke olan İzlanda Anayasası nezdinde güvence altına alınmıştır. Burada kanaatimce vurgulanması gereken husus, hukuk kurallarının gerçek olay ve hayat şartlarına uygulanırken mahkemelerin var olan vakıayı şartları içerisinde ve makro düzeyde değerlendirmesi gerekliliğidir. Basın yayın organlarının, toplum nezdinde yankı bulan ve güvenlik ihlali teşkil eden bu gibi adli olaylarda hüküm verilmeden önce de elbette sanık sıfatında bulunan kişilerin özel hayatlarına; gazetecilik etiğine, anayasal sınırlara ve de uluslararası insan haklarına aykırılık göstermeyecek şekilde haber yaparak toplumu bilgilendirme görevine devam etmesi her ulus için elzemdir. Basın ve ifade özgürlüğüne ket vurulması hukukun muhtevası gereği temel değerlerine aykırılık içermekle beraber kamu vicdanını da yaralayan bir husus olarak kendini çeşitli kararlarda göstermektedir.

KAYNAKÇA:

- AİHM, Başvuru Numarası: 54145/10, Karar Tarihi: 02.06 2015
- AİHS Madde 34- Bireysel Başvurular Mahkeme, Sözleşme ya da onun Protokollerinde düzenlenen hakların Yüksek Sözleşmeci Taraflardan birisince ihlal edilmesinin mağduru olduğunu iddia eden herhangi bir kişiden, hükümet-dışı örgütten ya da birey grubundan gelen başvuruları kabul edebilir.
- AİHS Madde 10 - 1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.
- İlgili DV Makalesi Paragraf 9 "Savcı, bilinmeyen bir suç ortağıyla birlikte satış için yaklaşık 3.8 kilogram kokain ithal etmekle suçlanan [Bay A] için yedi ila sekiz yıl hapis cezası istiyor. [Bay A] ile işbirliği içinde iddia edilen ilacın araçtan çıkarılması durumunda da suçlanan [Bay B] için üç ila dört yıllık bir ceza talep edilmektedir."
- İzlanda Anayasası Madde 73- "Herkesin düşünce ve inanç özgürlüğü hakkı vardır. Herkes düşüncelerini ifade etmekte serbesttir, fakat aynı zamanda mahkemede cevap vermekle yükümlüdür. Yasa hiçbir zaman sansür veya ifade özgürlüğü konusunda benzer kısıtlamalar getiremez. İfade özgürlüğü, yalnızca kamu düzeni veya Devletin güvenliği, sağlığın veya ahlakın korunması ya da bu tür kısıtlamaların gerekli görüldüğü ve başkalarının haklarının korunması ya da başkalarının haklarının korunması açısından yasa ile kısıtlanabilir."

Radyum Kızları ve Bir Hukuk Mücadelesi

YAZAN: BURAK BİÇER

19. yüzyılın son çeyreği, bilimsel araştırmaların hız kazandığı ve birbirlerini tetiklediği yıllar olarak tarihe geçti. Özellikle radyoaktif maddelerin ve ışınların keşfi, bilim alanının en çok dikkat çeken konusunu teşkil etmekteydi. X-Ray ışınlarının 1895'te Wilhelm Conrad Röntgen tarafından keşfi, bunun akabinde Uranyum ve Polonium elementlerinin keşfedilmesi bilim ekseninde iştahları kabartan bir hali meydana getirdi. Bu dönemde sağlık ve enerji alanlarında kullanılmaya başlayan radyoaktif elementler, devletlerin ve büyük şirketlerin dikkatini doğal olarak cezbetmekteydi. Bunun yanında radyoaktivitenin kanser tedavisi amaçlı kullanılabileceği öngörüsü nedeniyle bilim insanlarına da ayrıca motivasyon sağlamaktaydı. 1898 yılında Fransız fizikçileri Pierre Curie ve Marie Curie tarafından bulunan Radyum elementi de işte bu motivasyonun ürünü, belki de en kıymetlisi oldu.

Radyum elementinin kuvvetli ve gizemli yapısı, bu bilinmezlik içerisinde bir mucize olarak gösterilmesine neden oldu. Bulunduğu dönemde; yaşlanmayı önlediği, kanseri ve diğer birçok hastalığı iyileştirdiğine inanılmaya başlandı. Ama belki de bu büyüleyici elementin kaşifinin radyoaktif ışınlara maruz kalmasından kaynaklanan kan kanseri hastalığına yakalanması ve akabinde ölümü, bazı tehlikeleri açıkça ortaya koyacaktı. Ancak, insanlık tarihinde birçok kez tekrarlandığına şahit olduğumuz, büyük bütçeli şirketlerin kazanç uğruna diğer faktörleri görmezden gelme hatta gizleme huyu bu dönemde de kendini gösterecekti.

1914 yılında New York'ta Dr. Sabin Arnold von Sochocky ve Dr. George S. Willis tarafından "Radium Luminous Material Corporation" adıyla kurulan, 1921 yılında adı Amerika Birleşik Devletleri Radyum Şirketi olarak değiştirilen yüksek sermayeli şirket hikâyemizin başrolünü oluşturmakta. Bu şirket, Radyum elementinin parlak ve geceleri dahi ışık saçan yapısını kullanarak boyalar üretmekte ve bu boyaları kullandıkları eşyaların geceleri de fark edilmesini sağlamaktaydı. Özellikle saatlerin rakam, akrep ve yelkovanlarının boyanarak gece görülebilir hale getirilmesi ve uçak gereçlerinin de bu boyayla renklendirilmesi işi bu şirketin büyümesine yol

açtı. Tabi, bant üretiminin ve robotik sanayinin daha gelişmediği bu dönemde saatlerin detay boyamaları, Amerikan genç kızlarının yapabileceği havalı (dönemin özellikleri göze alındığında) bir işe dönüşüyordu. Bununla beraber bu işte çalışan kızların fırçaların sivri kalabilmesi için dudaklarıyla fırçaları ıslatarak çalışmaları ve molalarda Radyum elementini birbirlerinin yüzüne makyaj yaparcasına sürüp eğlenmeleri; patronlarınca da hoş görülüyor hatta bunun bir risk içermediğine dair açıklamalar yaptıkları dahi oluyordu. Ancak, daha ilk günden bu elementin tehlikeli yapısı kanıtlanmıştı ve ne tesadüftür ki bu yöneticiler ve kimyagerler fabrikada maskesiz gezmiyorlardı.

O gün gelmişti. Radyum boyama işinde çalışan kadın işçilerden Mollie Maggia, 1922 yılının başında işten hastalığı sebebiyle ayrılmak zorunda kalmıştı. Her şey bir diş ağrısı ile başlamıştı. Ağrıyan diş çekildikten sonra başka bir diş, o da çekildikten sonra bir diğeri ağrımaya başlıyordu. Çekilen dişlerin yerleri de iyileşmemekle beraber daha da derin yaralara sebebiyet veriyordu. Sonra, ağrı Mollie'nin kolları-bacaklarına vurdu ve yürüyemez hale geldi. Doktorların romatizma olduğunu söylediği hastalığı iyileşmeyen, giderek çene kemiği eriyen genç kız çaresizdi. 1922'nin 12 Eylül günü öldüğünde henüz 24 yaşındaydı. Odaklandığımız genç kızın hikâyesi bir yana aynı yerde çalışan diğer kızlar da benzeri durumu yaşamaktaydı.

Elbette şirket, kızların bu hastalıkları ve akabindeki ölümlerinin kendileriyle alakalı olmadığını ifade etti. Ayrıca, doktorlar da bu ölümlerin kusursuz olarak görülen Radyum'dan kaynaklanacağını düşünmediler. Daha sonraları, yapılan araştırmalar neticesinde ölen kızlarda radyoaktif maddelere rastlanması işlerin boyutunu değiştirecekti. Firma düşen satışların neticesinde bir şeyler yapma gereği hissetmişti. Tabi ki bu gereklilik, gerçekleri saptırmakla alakalı olmalıydı(!) Firmanın savunması şöyleydi; hali hazırda frengi olan bu kızlar, şirketten bir şeyler alabilme amacı taşıyorlardı. Böyle bir iddiayla kamuoyunu kısa bir süreliğine etki altına almayı da başarabilmişlerdi. 1925 yılında Harrison Martland adlı hekimin ölen kızların kemiklerinde radyum birikintisini bulması sonucu artık illiyet bağı kurulmuştu. Bu genç kızlar ne frengiydi ne de başka bir şey, tamamen yaptıkları iş neticesinde hayata veda etmişlerdi.

Bu anda hukukun devreye girmesi bekleniyordu. Ancak, 3 yıl bu işte çalışmış olan Grace Fryer isimli genç kız ilk adımı atmak istediğinde, avukatlardan bu işe bulaşılmaması gerektiği cevabını aldı. Bazı avukatlar şirketten korkarak bazıları ise durumun belirsizliği sebebiyle hukuki mücadeleye girişmemişlerdi. En sonunda Raymond Berry isimli bir genç avukat bu haklı mücadeleye katılmayı kabul etti. Aynı zamanda Grace Fryer'in yanında davacı sayısında da artış sürüyordu. Oysaki firmanın da avukatlar ordusu günden güne büyüyor, mahkeme süreci olumsuz bir yöne doğru gidiyordu. Basının gücünün o zamanda bile farkında olan Raymond ve davacılar, bu mücadeleyi kamuoyuyla paylaşarak büyük bir destek toplamayı başarmış ve yargılama sürecini (her ne kadar doğru bulmasak da) kendi istedikleri yöne çekmeyi başarmışlardı. 1927 yılında, ölüm sebebi frengi olarak yazılan Mollie'nin mezarının açılması adeta her şeyi kanıtlar nitelikteydi, Mollie'nin bedeni ışıldıyordu.

Bundan sonra süreci uzatmaya çalışan firma tarafı istediğini almıştı. Çoğu çalışan bu süreçte vefat etmiş, mahkeme 10.000 dolar gibi cüzi miktarlarda tazminata hükmetmişti. Ancak belki de iş güvenliği konusuna dikkat çekilmiş daha büyük tehlikeler bu dava süreci sayesinde önlenmişti. İşte o dönemin gazete manşetlerinde "Radyum kızları" olarak anılan bu mağdurların bedenleri, Radyum'un ömrünün 1600 yıl olması sebebiyle halen mezarlarında parlamaya devam etmekte.

İkinci paragrafın son cümlesinde de belirttiğimiz üzere, insanlık tarihi boyunca kazanç uğruna yapılan gizleme faaliyetleri er ya da geç "bir ışıltı" sayesinde ortaya çıkmıştır. İşte yukarıda anlattığımız "Radyum Kızları" ve daha yakın zamanda teflon maddesi sebebiyle çevreye verilen zararları konu alan "Teflon Davası" bu anlattıklarımıza benzer durumları teşkil etmekte. Okumaktan zevk almayan arkadaşlar için de bir çözüm önerimiz var tabi ki, 2018 yapımı "Radyum Kızları" filmi ve teflon davasını konu alan 2019 yapımı "Karanlık Sular" filmleri hak savunusunu detayları ile işleyen filmlerimiz olarak göze çarpmakta. Umarız Raymond Berry ve Robert Bilott gibi avukatların öncülük ettiği bu hak savunularından daha çoğuna şahitlik ederiz çünkü devasa şirketlerin yönetimi altındaki dünyamız ve insanlık için fazla vaktimiz kalmamış gibi duruyor.

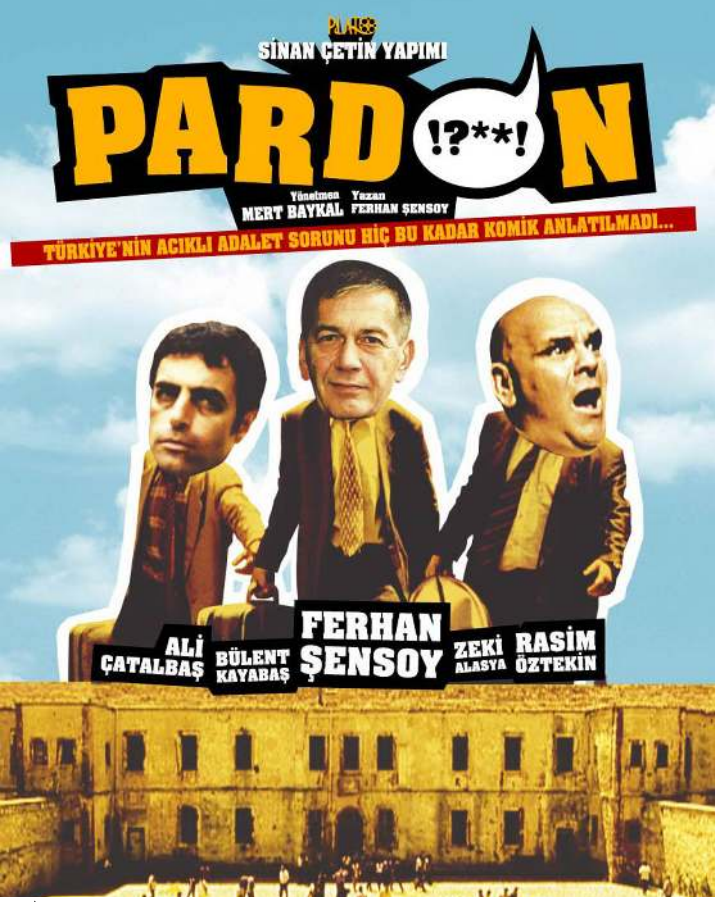
KAYNAKÇA:

•Özlen, Fatma, "Işıklar içinde uyuyanlar...", Tarih Dergi, Mart 2019
<https://tarihdergi.com/acimasiz-trajik-ve-radyoaktif-bir-yakin-tarih-gercegi-radyum-kizlari/>

•Işıl Arıcan, Radyum Kızları, Açık Bilim
<http://www.acikbilim.com/2014/12/dosyalar/radyum-kizlari.html>

•Radium Girls (2018): <https://www.imdb.com/title/tt6317180/>

•Dark Waters (2019): <https://www.imdb.com/title/tt9071322/>

PARDON

"Ferhan Şensoy ve Rasim Öztekin'in anısına"

YAZAN: BURAK BİÇER

Esasında Ferhan Şensoy'un önceki eserlerinden farklı olarak daha yalın bir dil ve anlaşılabilir bir üslup kullanmasının amacı, eleştirilerin halka geçmesini sağlamak olmasıdır. Orijinal halinin tiyatro eseri olması, diyalogların bol olduğu bir yapımla olmasına sebebiyet vermiş diyebiliriz. Film, yasak sorgu usullerinin, uzun yargılama sürelerinin ve idarenin içerisine yerleşebilecek erdemli olmayan kişilerin vereceği zararların ne boyutlarda olabileceğini gösterir bize. Bir ceza yargılamasının; soruşturma, kovuşturma ve infaz kısımları ile bir bütün olarak işlendiği filmde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. ve T.C. Anayasası'nın 36. maddesi akıllara gelmeden izlenemiyor demek yanlış olmaz. Filmde, eleştirilerin büyük bir çoğunluğu adalet sistemine ve genel olarak sisteme yönelmiş olmakla beraber, bireylerin tutumlarına yönelik sorgulamalar da yer almaktadır. Karakterlerden birinin savunma hakkı yerine kadercilik tutumunu benimsemiş olması, bir diğersinin de menfaatleri uğruna içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için etik ve legal olmayan yolları büyük bir hevesle kabullenmesi, bize birey eleştirisini gösterir.

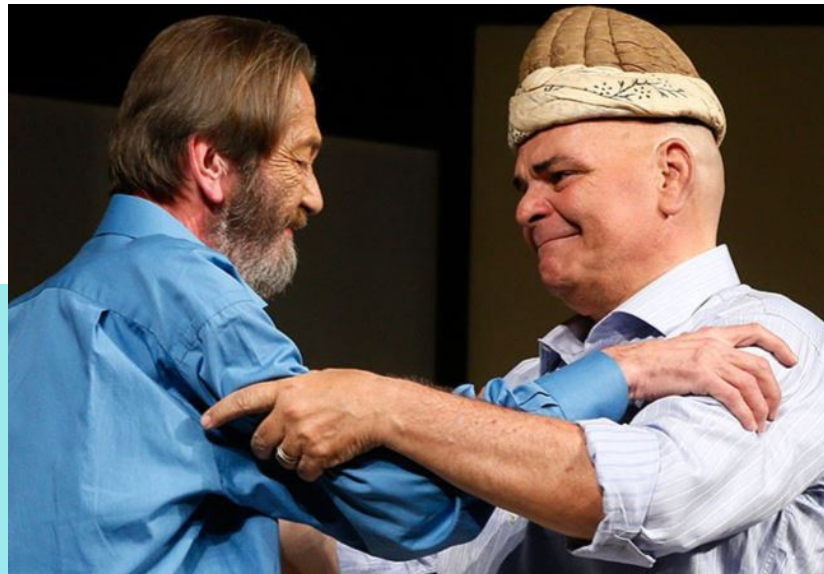
Son olarak, filmin müzikleri de bizleri yakın geçmişe götüren cinstendir. Bunun yanında filmin çoğunluğunun Sinop Kapalı Cezaevinde geçiyor olması, Sabahattin Ali'nin bu cezaevinde yazdığı "Aldırma Gönül" şarkısını filmin ortasına yerleştirmiştir. İki büyük ustanın yanında, Zeki Alasya ve Erol Günaydın gibi sanatçıları da oyuncularını arasında barındıran bu kıymetli eser, her zaman izlenmeye değer özelliğini koruyacaktır.

Belki de pek çoğumuzun izlediği "Pardon", yakın zamanda kaybettiğimiz iki büyük meddahamızın anısına tekrardan izleme listenize almanız umuduyla, sizlere emanet.

Aynı yıl içerisinde kaybettiğimiz ve arkalarından hepimizin aklına, bu filmde yer alan "Dağ dağa kavuşmaz; İbrahim, Muzo'ya kavuşur." repliğini hüzünle birlikte getiren iki Kavuklu'nun başrollerini paylaştığı, 2005'te vizyona giren filmidir. Gösterim yılının, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girdiği yılla aynı olması, Ceza Hukuku alanındaki değişime ihtiyacın sinemadaki bir yansımasıdır belki de. Ferhan Şensoy'un gerçek bir olaydan esinlenerek yazdığı, "Çok Tuhaf Soruşturma" oyunundan sinema perdesine uyarlanmıştır.

Filmimiz, belgeleri karıştığı için 16 yıldır askerden kaçabilen İbrahim'in eniştesi tarafından ihbar edilmesiyle başlar. Askerde izne çıktığı günlerde çocukluk arkadaşı Muzaffer'i görmek isteyen İbrahim, nedensiz bir biçimde polisten kaçınca dikkat çeker ve kendisiyle beraber arkadaşının da tutuklanmasına sebebiyet verir. Ancak, bu ikili karakolda hiçbir alakalarının olmadığı suçlarla itham olunurlar. Bunun ardından yasak sorgu yöntemleriyle suçu zorla üstlenip bir de olaylardan habersiz Aydın'ı da bu işin içine sokarlar. Mahkemede aklanacakları umuduyla çıktıkları bu yolda 6 yıl 3 ay hapisanede yatan üçlümüzün sonunda suçsuz olduğu anlaşılır. Doğal olarak bu yılların tazminini bekleyen karakterlerimiz, filmin ismini de aldığı o tek kelimelik cevapla karşılaşır: PARDON!

"Devletten 6 yıl 3 aylık alacağım vardı. Şimdi ödeştik. PARDON!"

MOMO

YAZAN: İSMAİL ARSLAN

Kitapları kırktan fazla dile çevrilmiş, dünya çapında birçok ödül almış ünlü Alman yazar Michael Ende tarafından yazılan kitap, ilk olarak 1973 tarihinde basılmış, ardından 2004 yılında Lemay Çalışkan tarafından Türkçeye çevrilerek yayımlanmıştır.

Ana teması 'zaman' olan, günümüz insanının zamana bakışını sorgulayan, okurken bazı yerlerinde durup yaşamımızı sorgulatan kitabımız, masal-roman türünün en iyi örneklerindendir.

Çoğumuz için masallar çocukluğumuzun vazgeçilmezleridir. Çünkü masallar; bize anne-babalarımız, kimi zaman ablalarımız tarafından anlatılan; o nedenle bizi içeriklerinden çok, anlatılıyor olmasıyla yani bize gösterilen sevginin bir yansıması olmasıyla tatmin eden dinletilerdir.

Ancak masalların dünyamızdaki yeri sadece bundan ibaret değildir, onlar aynı zamanda bize iyi ve kötüyü öğretmek bizi yetişkinliğe hazırlayan hikayelerdir. Bir masal-roman okumanın en güzel yanı da işte budur: Bir yetişkini önce çocukluğuna döndürür; ardından kendi çocukluğunun gözüyle bugünü sorgulatır ve onu, kitabı kapattıktan sonraki hayatına hazırlar. İşte Momo'nun yaptığı da tam olarak bu diyebiliriz.

Kitabın ana karakteri; harabe bir antik tiyatrodan yaşayan, sahip olduğu her şey sağda solda bulunduğu veya başkaları tarafından verilmiş eşyalar olan, üzerinde yamalı elbisesiyle kimsesiz bir çocuktur.

Kendi kendine verdiği isimle 'Momo'. En iyi özelliği çok iyi bir dinleyici olması olan Momo, bu özelliğiyle yaşadığı harabenin etrafındaki insanlar için neredeyse yokluğu düşünülmemeyen bir çocuktur. Yaşı kaç olursa olsun herkes tarafından sevilen Momo'nun iki yakın dostu vardır: Suskun bir ihtiyar olan, işini severek yapan ve insanların ona sordukları bir soruya yanlış cevap vermemek için bazen günlerce düşünen Çöpçü Beppo ve Çöpçü Beppo'nun aksine; genç, konuşmayı çok seven, çok gülen ve etrafta gördüğü turistlere çevreyi, kendi uydurduğu hikayeleri anlatarak tanıtan Turist Rehberi Gigi.

Tabi masalımızın bir de kötü karakterleri var. İnsanlardan çaldıkları zamanlar sayesinde yaşayan ve bunu da insanlara zamanlarından 'tasarruf' ettirerek başaranlar yani Duman Adamlar. Yüzleri, kullandıkları araçlar, elbiseleri ve sigaralarıyla tamamen gri olan Duman Adamlar...

İşte masal-romanımız da insanların zamanlarını çalan Duman Adamlar ve onlarla, Hora Usta ve kaplumbağası Kassiopeia'nın yardımıyla savaşan Momo'nun mücadelesi üzerine kurulu.

Bize çocukken dinlediğimiz masalları hatırlatarak bizi çocukluğumuza götüren, aynı zamanda zamana bakışımızı ve bununla birlikte yaşam tarzımızı sorgulatan eserin tanıtımında son sözü yine eserimize, onun temel mesajı olarak gördüğüm bir paragrafa bırakmak istiyorum:

"Zamandan tasarruf edeyim derken aslında başka şeylerden tasarruf ettiğinin kimse farkında değildi. Yaşamlarının gittikçe daha zavallı, daha tekdüze ve daha soğuk geçtiğini kavramak istemiyorlardı. Bu gerçeği sadece çocuklar taa yüreklerinden hissettiler. Çünkü artık kimsenin onlara ayıracak zamanı yoktu.

Oysa zaman yaşamın kendisiydi. Ve yaşamın yeri yürekti. İnsanlar zamandan tasarruf ettikçe zaman azalıyordu."

'Zaman, belki de hep var olduğu için duyulmayan bir müzik gibidir'

The Trial of the Chicago 7 (Şikago Yedilisinin Yargılanması)

YAZAN: RAZİYE GÖNEN

Şikago Yedilisinin Yargılanması yayın tarihi ve konusu ile taptaze bir film olarak karşımıza çıkar. Aaron Sorkin'in kaleminden çıkan bu eser teknik aksaklıklar nedeniyle 2008'de rafa kaldırılmıştır. Yine Aaron Sorkin'in yönetmenliğinde, biyografik drama türünde bizlere 2020 yılında sunulmuştur. Diğer bir **şekilde zamansız gerçeklerin şekil kazandığı film** olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımımızda en büyük pay işlediği konunun dinamikliğidir. Olay, 1968 yılında birbirinden farklı Vietnam savaşı karşı grupların demokrat partinin Chicago'daki ulusal kongresini protesto etmesi için toplanması sırasında polis şiddeti ve çıkan isyanlardan sonra bu farklı gruplardan 7 kişinin yargılanmasını anlatıyor. Temelinde Amerika'nın 1960'larını konu alsa da her geçen yılın anlam kazandırdığı bir eserdir. Filme kaynaklık eden gerçek olaylar, Sorkin'in elinde en büyük koza dönüşüyor. "Bu kadarı da olmamıştır" denilen anlarda bile geri dönüp baktığımızda aslında gerçekte yaşananların inanılması çok daha güç olduğunu görüyoruz. Her kısmından kendimize pay biçtiğimiz, göz ardı ettiklerimizi karşımızda bulduğumuz, kabullenemediğimiz yerde kapatmak isteyip merakımıza yenik düştüğümüz kurgusuyla bizleri 2 saat 19 dakika ekrana kilitliyor.

Ana mekân olarak mahkeme salonu kullanılıyor. Tek mekân kullanımı kulağa sıkıcı gelse de flashbacklerle dönülen mekânlar monotonluktan uzaklaştırıp filmi hareketli olay örgüsüne taşıyor. Tabi bu hareketlilikte en büyük katkı oyuncu kadrosundan geliyor. En uzun diyalogları bile can alıcı şekilde akla kazıyan, karakterleri içselleştiren bu kadroda sekiz sanık, avukatları ve savcı bulunuyor. Filmdeki aktivistler; etnik farklılıklarına, yaşam içerisinde bulundukları konuma aldırmaaksızın aynı dava için birleşmiş bir grup. Burada da karşımıza ilk çıkan sanık Abbie Hoffman oluyor. Altı aydan uzun süren bu duruşma sürecinin başına Abbie Hoffman'ın "**Makineli tüfek, uyuşturucu veya küçük kızlarla değil fikirlerimizle eyalet sınırlarını aştığımız için buradayız.**" sözü damga vuruyor. Aslında tüm gerçekliği ortaya seren ama bu yargılamanın aslında başka şeylere hizmet

ettiğini anlamamızı sağlayan acı bir başlangıç oluyor. Abbie Hoffman'a Uluslararası Gençlik Partisi diğer lideri Jerry Rubin renkli kişiliği ile eşlik ediyor. Tom Hayden ile Alex Sharp ise demokratik toplum için öğrenci liderleri kimliğiyle yer alıyorlar. Sanıkların içerisinde diğer göze çarpan karakter Kara Panter Partisi lideri Bobby Seale oluyor. Eylemlerde birebir bulunmamış olsa da davaya yön verilmek için kullanılan bir karakter olması can sıkıyor. Kabullenmek istemediğimiz gerçeklerle bizi yüzleştiren de Bobby'nin yargılanma şekli oluyor. Kim doğuştan sahip olduğu değerlerden dolayı toplumdan ötekileştirilmeyi, suçsuz olduğu halde insancıl olmayan bir şekilde yargılanmayı hak eder ki? Bu noktada savcı Richard Schultz kararlı ve doğrunun yanında duruşu mahkeme salonunda bir an olsun nabızları düşürüyor. Amerikan yargı sistemi hakkında fikir sahibi olmanın yanı sıra bu sistemin eksiklerini görmemize ve eleştirmemize de olanak sağlayan bir filmidir. Sistemdeki güç sahibi çürük elmalara karşı idealist savcı ve avukatlar adalet kelimesine nefes oluyorlar. Tarihte görülmüş en nitelikli duruşma filmlerinden biri olan "The Trial of the Chicago 7" da sadece bir "hukuk skandalına" değil aynı zamanda ciddi boyutta devlet terörüne de tanıklık ediyorsunuz. Kayıp giden insanların haykırılan isimleri duruşma salonunda bir yargıç için hiçbir şey ifade etmeyince hukuki düzeyini bir kenara bırakıp insani düzeyini sorgulamaya başlıyorsanız eğer o zaman bu film için doğru hislerle bir aradasınız demektir. Son olarak bu filmin zamansız oluşunu anlatan Abbie Hoffman sözünü sizlerle paylaşmak istiyorum.

"Bence demokrasimizin kurumları harika şeyler ama şu an berbat insanların elinde."

BİZ

“Sen hangi son devrimden bahsediyorsun? Son yoktur, devrim sonsuzdur. Son, yalnızca çocuklar içindir; çocukların geceleri rahat uyumaları içindir...”

YAZAN: SELİN AYDINLI

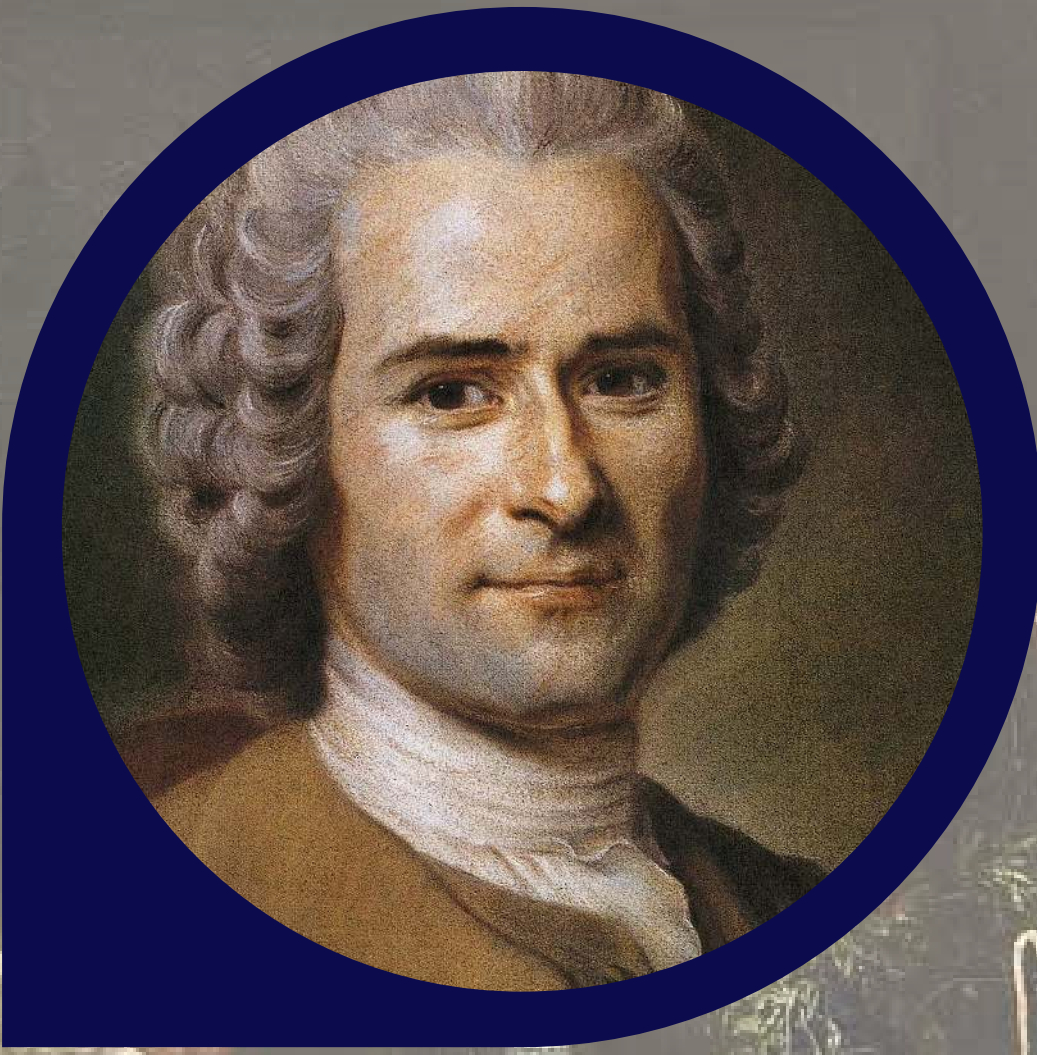
Biz adlı roman Sovyet-Rus edebiyatının yasaklı yazarlarından biri olan Yevgeni Zamyatin tarafından 1920 yılında kaleme alınmıştır. Distopyaların öncülerinden biri olan Biz aynı zamanda politik bir taşlamadır. Roman ilk defa İngiltere’de basılmış ve yazıldığı dilde okurlarına sunulması ancak 1988 yılında mümkün olmuştur. Eserin Aldous Huxley, George Orwell gibi yazarların distopyalarına da ilham verdiği söylenilmektedir.

Eser 26. yüzyılda geçen bir olay dizisini konu almaktadır. Tek devletin varlığında, her şeyin önceden belirlenmiş olduğu, bireyselliğe yer verilmeyen bir toplumu görmekteyiz eserde. Bu toplumda yaşayanların sabah uyandıkları saate, yemeklerine, cinsel hayatlarına, uyudukları zamana kadar her şey devletin kontrolünde olmakla beraber, önceden belirlenmiş zaman dilimlerinde gerçekleşmektedir. Eser, Tek Devlet’in bir parçası olan D-503’ün güncesi olarak sunulmuştur okura. D-503, I-330, O-90 gibi Tek Devlet içerisinde kişilerin bir adı yoktur, onun yerine harf ve sayılardan oluşan bir koddan ibarettirler. Bu durum aslında Tek Devlet anlayışının da ana fikrini oluşturur: bireyselliğin ortadan kalkması. Tek Devlet, Yeşil Duvar adı verilen adeta bir fanusun parçası şeklinde sınırlardan oluşur. Her şey şeffaf ve devletin ulaşabileceği haldedir. Kişiler gözetim açısından şeffaf odalarda yaşarlar. Burada George Orwell’in 1984 romanındaki gibi bir ekran fikrinin olmamasının nedeni

eserin televizyonun icadından önce yazılması olarak yorumlanmaktadır. Anlatıcımız D-503 bir matematikçidir. Mutlakiyeti en somut haliyle görebileceğimiz dal olan matematiğin seçilmesi sanıyorum ki tesadüf değildir. Matematik; kesin sonuçları olan, şüphesiz kabul edilen, duygulardan arınmış ve bireysellikten uzak bir daldır. İşte bu yönüyle de Tek Devlet’in yapısına ayna tutmaktadır. Eserde bireysellik, aşk, ilkelik ve bireyin iç dünyasına değinilmektedir. Tek Devlet’ten önceki sistemin kontrolsüzlüğü ilk başta D-503 tarafından ciddi şekilde eleştirilmiştir. Zamanla D-503 ilkelliğe, dürtülerine kulak vermeye başlamış, eskiyi sorgulamıştır fakat bu durumu hastalıklı olduğuna yormuştur. Tek Devlet’te özgürlüğün ortadan kalması kötülüğün de yok olması demek olarak görülmektedir, mutluluk ve özgürlük birlikte var olamazlar. Hayal gücü insanları kontrol etmenin önünde bir engeldir. Bu nedenle eser, bir taraftan Tek Devlet politikası, bir taraftan aşkın ve tutkunun araladığı bireysellik arasında sıkışan D-503’ün kendini sorgulamasını, çelişkilerini, hayal gücünü ve devrim fikrini göz önüne sermektedir.

Her ne kadar geleceğin bir tasviri olarak gözükse de eserin geçmişten beslendiği ve günümüze yansıdığı açıktır. Kimi zaman şaşkınlıkla kimi zamansa korkuyla okuyacağınız bu eser mutlaka kütüphanenizde yer almalı ve kanımca aklımızın bir köşesine kazanmalıdır.

“...Bir kere sayıların sayısı sonsuzdur, hangi son sayıdan bahsediyorsun sen?”

**"İNSANIN ÖZGÜRLÜĞÜ İSTEDİĞİ HER ŞEYİ
YAPABİLMESİNDE DEĞİL, İSTEMEDİĞİ HİÇBİR
ŞEYİ YAPMAK ZORUNDA OLMAMASINDADIR."**

Jean-Jacques Rousseau

HUKUKTA BOŞLUK

ARKADAŞLAR, HUKUKTAKİ BOŞLUKLARA DOĞRU İLERLEYELİM MÜMKÜNSE.

Düzenleyen: Mustafa Kaan SİĞİRCİ

biraz soru cevap yapalım

Sevgili okuyucu, yüz yüze eğitim dönemine yavaş yavaş geçtiğimiz şu günlerde en çok neleri özledik?

- ☐ düşük kira fiyatları
- ☐ amfilerde parselleme faaliyetleri
- ☐ dersleri pijama giymeden dinlemek
- ☐ basılı bir TÜZE HUKUK DERGİSİ

ETUHUKUK'a Öneriyorum

.....

.....

.....

.....

.....

.....

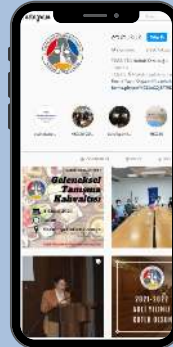
.....

.....

PANDEMİLİ GÜNLERİMİZDE DUYMAKTAN EN ÇOK SIKILDIĞIMIZ KLİŞELER LİSTESİ

1. Pandemide çok kilo aldık yav.
2. Ben siparişimin temassız olmasını istiyorum!
3. Dezenfektan yok mu sizde?
4. -Abi ben inanmıyorum, bir oyun olabilir her şey.
5. Bill Gates çip takacakmış bize.

siz yine de
aşılarınızı
olmayı
ihmal
etmeyin 😊

@etuhukuk

Görüşleriniz bizler için
kıymetli.
Birlikteliğimizin daha güzel
yarınlara ulaşması için öneri
kısımını doldur, fotoğrafını
çek ve bize gönder

[illegible]

- 1.Kaldırılmış, ilgâ edilmiş.
- 3.Davacının verdiği cevaba cevap dilekçesine karşı verilen dilekçe.
- 5.Alacaklı alacağının tamamını alamamışsa kalan miktar için kendisine verilen vesika

2.Bir sözleşmenin, davanın veya icra takibinin taraflarından olmayan kişi.

4.Kanunda öngörülen ve belirli koşullar altında geçmekle, bir hakkın kazanılmasını, kaybedilmesini veya bir yükümlülüğün kurtulmayı sağlayan süre.

6.Sorguya çekme; sorguya çekilme.

TOBB ETÜ HUKUK TOPLULUĞU ETKİNLİK BÜLTENİ

12.07.2020: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Olağan Seçimli Genel Kurulu tarihinde zoom toplantısı şeklinde online olarak gerçekleştirildi.

Fakültemiz Değerli Öğretim Görevlisi
Doç. Dr. Olgun Değirmenci ile
SOSYAL MEDYA
DÜZENLEMELERİNİN
CEZA HUKUKUNA
ETKİSİ
Tarih: 4 Eylül 2020 Cuma
Saat: 20:00
Etkinlik, ETUHUKUK Instagram hesabı üzerinden canlı yayın şeklinde gerçekleştirilecektir.

4.09.2020: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak HUKUK AKTÜEL etkinlik formatımızı Instagram üzerinden ilk defa sosyal medya düzenlemelerinin ceza hukukundaki etkilerine ilişkin olarak gerçekleştirdik.

TOBB ETÜ HUKUK TOPLULUĞU
GELENEKSEL TANIŞMA
KAHVALTISINA
HOŞGELDİNİZ
27 Eylül 2020

27.09.2020: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak Geleneksel Tanışma Kahvaltımızı Zoom üzerinden gerçekleştirdik. Hem yeni arkadaşlarımızla tanıştık hem de topluluk faaliyetlerimiz hakkında bilgiler verdik.

ÖDÜLLÜ SATRAŇ TURNUVASI
Hemen Kaydol!

18.10.2020: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak Online Satranç Turnuvarımızı lichess.org üzerinden gerçekleştirdik.

TAHKİM
HUKUKÇUSU
OLMAK
— • —
Av. Turgut Aycan Özcan

21.10.2020: LEXIST Hukuk Bürosunun değerli avukatı Turgut Aycan Özcan ile TAHKİM HUKUKÇUSU OLMAK etkinliğimizi Zoom üzerinden gerçekleştirdik.

HUKUKAKTÜEL
Dr. Kemale Leyla Aslan ile
TÜRKİYE'DE
KADIN
HAKLARI VE

04.11.2020: Dr. Öğr. Üyesi Değerli hocamız Kemale Leyla Aslan ile birlikte HUKUK AKTÜEL etkinliklerimizin ikincisini kadın hakları konusunda gerçekleştirdik.

İZMİR'E

06.11.2020: İzmir Depreminde vatandaşlarımızın yaralarını kendi çapımızda sarabilmek için oldukça önemli bir miktarda bağış toplanmasına vesile olduk.

Dr. DUYGU ÇAĞLAR DOĞAN
CUMHURİYET SAVCISI
TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi
Ceza Hukuku ve Ceza
Muhakemesi Hukuku

Prof. Dr. CETİN ARSLAN
AGIR CEZA MAHKEMESİ
BAŞKANI
Hacettepe Üniversitesi Hukuk
Fakültesi Ceza Hukuku ve Ceza
Muhakemesi Hukuku

İBRAHİM GÜRLER
AGIR CEZA MAHKEMESİ
ÜYESİ
Eski Ağır Ceza Hakimisi

Av. MAHMUT CELAL DOĞA
AGIR CEZA MAHKEMESİ
ÜYESİ
Ceza Avukatı
TBB Staj Eğitimci

Av. Doç. Dr. OLGUN DEĞİRMENÇİ
KATILAN VEKİLİ
TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi
Ceza Hukuku ve Ceza
Muhakemesi Hukuku

Av. KAZIM YİĞİT AKALIN
MÜDAFİİ
Akalin Hukuk Bürosu
Ceza Avukatı

Sertifika
ONLINE
CEZA
YARGILAMASI

29.11.2020: İlkleri gerçekleştiren TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak ceza hukuku alanında oldukça öğretici olan kurgusal duruşma etkinliğimizi uzman isimlerle gerçekleştirdik.

TOBB ETÜ HUKUK TOPLULUĞU ETKİNLİK BÜLTENİ

ETUHUKUK

20'-21'

Olağan Genel Kurulu

31.01.2021: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak Bahar dönemimiz için olağan genel kurul toplantımızı gerçekleştirdik.

07.02.2021: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu mensupları olarak idam cezasını fakültemizin değerli Araştırma Görevlileri Sezin Vural ve Burakay Can Kara hocalarımızın himayelerinde tartıştık.

KORONA AŞISI VE HUKUK

Av. Hilal Arı
17 Şubat Çarşamba
20.00

17.02.2021: Üçüncüsü gerçekleştirdiğimiz Hukuk Aktüel serimizde Korona Aşısının Hukukiliğini Av. Hilal Arı'dan dinledik.

21.02.2021: ETUSUIT Topluluğu ile birlikte ortaklaşa düzenlediğimiz sempozyumumuzu Göçmen ve Mültecilerin İnsan Hakları konusunda gerçekleştirdik.

Furkan Yavuz Benlioğlu
PhD Student

Muhammed Üzümlü
Immigration Attorney

AMERİKA'DA HUKUKÇU OLMAK

28.02.2021: Hukukçusu Olmak etkinlikleri serimizin bir yenisini, Amerikada Hukuk ekibiyle birlikte gerçekleştirdik.

TOBB ETU HUKUK TOPLULUĞU olarak topluluğumuza yeni bir etkinlik mecrası olarak SPOTIFY'ı kazandırdık. An itibarıyla hukuk fakültesi mezunlarını ağırlayarakengin tecrübelerinden faydalanıyoruz.

ARABULUCULUK EĞİTİMİ

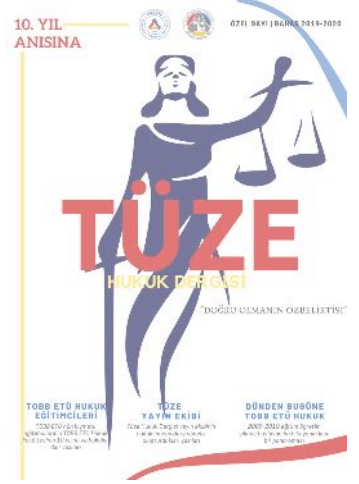
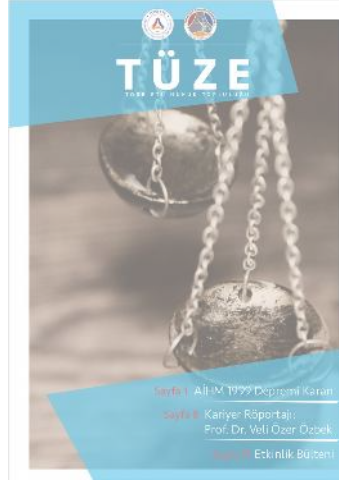
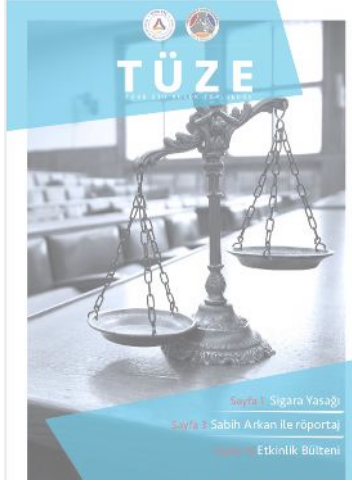
24.03.2021: Başkent Hukuk ve Genç Düşünce Topluluğu ile birlikte Arabulucuk konusunda yoğun katılımlı bir etkinlik gerçekleştirdik.

22-23.05.2021: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu olarak 6. defa Türkiye'nin en kapsamlı hukuk buluşmasını gerçekleştirdik.

18.07.2021: TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Olağan Seçimli Genel Kurulu tarihinde zoom toplantısı şeklinde online olarak gerçekleştirildi.

doğru olmanın özbelirtisi...

